

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltatór sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 26.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Az új osztály.**
- Az iparfejlesztés és a nemzetiségek.**
- Miért késnek a vonatok?**
- A Zeysig-pör utójátéka.**
- A katonaság és a Rákóczi-ünnep.**
- A város parlamentjéből.**
- Nagyvárad város és az Andrányi-hagyaték.**
- A kávéházak veszedelme.**
- Megállíták a villamos kocsi.**
- A város dolgai.**
- Tárca: Clemenceau. Irta: P. T.**
- Csarnok: Chamonixból a Mont-Bianca. Irta: Dr. Heppes Béla.**

Az új osztály.

Arad, október 25.

Sok, igen sok egyesülete van Aradnak: és mégis szegényesen kevés. Ha valamire, erre rá lehet mondani, hogy: kevesebb — több lenne. A hétnek immár egy napja se áll csupaszon: mindenre esik egy-egy asztaltársaság heti összejövetele. Középeurópai, vagy tengerentuli háború, hazafias mozgalom, vagy nevezetes sportesemény alig múlt el a nélkül, hogy a nyoma valami újabb aradi egyesület címében meg ne maradt volna. Divatos áramlatok is megteremtik a maguk tiszavirág-egyesületeit. S áldja meg az Isten a jó sziveket, — de mi lesz, ha minden árva gyerekre két egyesület lesz, a melyik ruhával tartja?

Ellenben kevés a száma még a társadalomépítő, komoly érdekeket védő egye-

sületeknek, amelyek tagjai az egyesületekben nem keresik a szórakozásokat és nem gyűlölik a tagdíjakat. Egyesületek, a melyeknek része van a társadalom fejlődésében, s amelyeknek nem egy lendületes felhívás, hanem a természet haladásának rendje adja meg a formát a születéshez. Munkát és hatalmat képviselő testületek, amelyeknek a munka szerzi meg a hatalmat s a hatalom segíti célhoz a munkát. Az egyesületek hatalma: nálunk, főként a vidéken, ismeretlen fogalom. Az egyesületeknek annyi hatalma sincsen, — a magunk életéből vegyük a példát — hogy egy városatya megválasztását garantálhatnák. Nemcsak a németek, még a horvátok is előbbre vannak nálunk ebben. Kérdezzék csak meg, milyen potentátum ott a Szokol?

Vasárnap délután új egyesület alakul Aradon. Új egyesület, amely új osztály érdekeinek lesz a paizsa. A *magántisztviselő*. Új, eddig körülbelül észre nem vett osztály ez; még abba is hosszú idő telt, amíg maga észrevette önmagát. Lassan pusztult ki a régi fölfogás, amely a magántisztviselő állásában vagy átmeneti pályát látott, vagy annak értékét nem tudta méltányolni. Időközben azonban ez az osztály mind jobban népesedett s tagjai intelligenciájuk s egyéni tulajdonságaik révén mind előkelőbb helyekre jutottak a társadalmi életnek. Ez az osztály tehát *van*. Aradon mintegy négyszáz magántisztviselő él; mind az

értelmiséghez tartozik, sőt — hiszen ma, a cenzusos rendszer végnapjaiban még különös értéket ad az embereknek — választó polgár a legnagyobb részük. Ez az osztály tehát követelheti, hogy a közügyek intézésénél számot vessenek vele. A magántisztviselő osztályának pedig külön érdekei vannak, a melyeket nem lehet más osztályokéval egy kalap alá venni. A köztisztviselőnek egész más a helyzete. Ok révben vannak; állásuk, nyugdíjuk, családjuk nyugdíja biztosítva van; előléptetésüket ha nem is mindennütt biztosítja a pragmatika, de a legtöbb esetben együtt jár a szolgálati éveivel. A köztisztviselő helyzete egész más a munkaadójával — az állammal, községgel, törvényhatósággal — szemben, mint a magántisztviselőé. Pedig ha az utóbbi csak egyének, vagy társulatok érdekeiben végzi munkáját, ez a munka ép oly fontos és produktív része a gazdasági életnek, mint amazé. A kereskedelmi alkalmazottakkal nem vehető egybe a magántisztviselő; elválasztja a foglalkozások különbözősége, s a különböző természetes igények. Már az, hogy a magántisztviselő legnagyobb része családos ember, a kereskedelmi alkalmazottak között pedig ez még a kivételek közé tartozik, más- és másféle érdekeket köt e két osztályhoz.

Az aradi magántisztviselő ez érdekek védelmére egyesületet létesítenek. Eddig is volt szervük: az országos szövetség

Clemenceau.

Irta: P. T.

Clemenceau György, az újságíró, egy csendes gesztussal bocsánatot kér azért a nagyképű ünnepléséért, amely az efféle aktusokban bennelészkel és leül a miniszterelnöki székbe. Ez az akció nagyon egyszerű és nagyon természetes, Clemenceau nem tehet róla, hogy a helyzet, a levegő, az emberek és az elődök ünnepléssé tették. Ez az akció nagyon természetes; az öreg Sarrient, aki előtte a miniszterelnöki székben ült, ugyanis az ő fiatal lelke mozgatta. Az ő ereje, az ő energiája, szívóssága, makacssága és munkakedve éltette ezt az egész kormányt.

Az ő fiatal lelke... Hatvanöt éves elmúlt ez a fiatal Clemenceau. És milyen hatvanöt év volt ez. A Commune tüzén, a Panama-botrány mocsarán, a Dreyfus-affér vulkáni viharán gázolt át az az ember, aki most francia miniszterelnök lett. És sohasem féltette és sohasem kímélte magát. A tűzbe belemert, a mocsártól nem ijedt vissza és a viharban két kézzel verkedett. A legfájóbb sebeket ő adta és a leggyilkosabb mérgű nyilak mindig őt keresték. Mindig kard volt a kezében — nemcsak képletesen, mert elsőrangú vívó és igazi francia politikai létező tucat számra voltak párbjai — és a szívét mindig török keresték. És soha el nem fáradt, egy percre el nem csüggedt, soha az izmait lankadtak, soha a kedvét megtörött.

nek ember nem látta. Egy évvel ezelőtt lett belügyminiszter a Sarrient-kormányban és megmutatta, hogy fiatalabb és energikusabb, mint volt valaha.

Hatvanöt éves. Szikár természet, csontos, szögletes fej: rut, de intelligens. Paratlan szónok. Semmi köze azokhoz a hang-fokokhoz, azokhoz a közéleti opera énekesekhez, akik a zengő hangokkal hatnak. Soha sem spekulál a könnyűzacsokorra, soha sem ívolyázik. Megakar győzni. Semmi frázis. Csupa érv. De az igazságai úgy jönnek, úgy zuhognak egymásután, olyan következetesen, szisztematikus és ellenállhatatlanul árasztják el az elmét, hogy meg vagy fogva és nem tudsz szabadulni. A kis kalmuk — így csufolták valamikor a ferde metszésű szeme és egész csontos feje miatt — félelmes és nagyszerű óriás, mikor a szószék-re lép.

Tíz évig reszkettek tőle a francia képviselőházban. Egy furcsa nevet kapott: le grand tomteur des ministères, a nagy kormánybuktató. Rászolgált erre a névre. A Bourbon-palotában, a francia képviselőházban kivégzés volt, amikor Clemenceau szószék-re lépett. Egymásután jöttek a kormányok és egymásután söpörte el őket a miniszteriumok nagy buktatója. Boulanger-t, a híres generálist, ő tette hadügyminiszterré. Mikor azután a derék férfun feltűnően mutatkoztak a cezarománia tünetel, Clemenceau igen egyszerűen közölte vele:

— Meg fogom önt buktatni.
Es megbuktatta. Es segített kisöpörni Fran-

ciaországából a boulangizmust. Azonban nem velt ő mindig a népszerűség kegyeltje és nincs nagyobb dicsősége annál egy sem, hogy a népszerűségét habozás nélkül feláldozta mindig a meggyezéséért.

A 70-71. évi háború előtt orvos volt a Montmartre-on. Itt szerették, mert a szegény betegeket ingyen gyógyította és a Commune idejében itt valami hivatalos állást kapott. És a népszerűségét és a hivatalos állását, de még az életét is kockáztatta azért, hogy két elfogott és kivégzésre váró táborost megmentsen. A mentés nem sikerült. Ökölcsapásokat, ütéseket és szidalmakat kapott a tömegetől, amely s erette, de a melynek nem akart kedvében járni.

Ezek voltak az első ütések, amelyeket a tömegetől kapott. Az első, de nem a legfájóbbak. A rémes Panama-botrány idején, amely szennyes tajtékjával elárasztotta az egész francia közéletet, őt is megvádolták azzal, hogy pénzt kapott. A képviselőházban vizsgálatot kért maga ellen; azután a választói elé ment.

— Ime, — mondta — itt van a jegyzéke a jövedelmeknek és a kiadásaimnak. Megnézheti mindenki. Egy fillérrel sem költöttem többet, mint amit tisztességes módon kerestem. A lányomat férjhez adtam és nem adhattam neki hozományt.

Ekkor azt a vádat emelték ellene, hogy az angolok megfizették és okmányokat emlegettek, amelyek a vádat bizonyítják. Az okmányokról kiderült, hogy hamisak, de az a ret-

helyi bizottsága. De, igen helyesen, úgy találták, hogy egy országos testület helyi kirendeltségével nem tudnak annyit és oly önállóan cselekedni az érdekek, főként a helyi különleges érdekek védelmében, mint a mennyit a helyzet megkövetel. Ezért határozták el az önálló szervezkedést. Aki csak néhány évvel előbbre tud látni a jelennél, az megérti ennek a szervezkedésnek értékét; az nem a százegyedik egyesületet látja benne, hanem egy új, mindjobban kibontakozó gazdasági és társadalmi osztálynak nagy munkára és hatalomra hivatott szervét.

Elvégezi-e ezt a munkát, eléri-e ezt a hatalmat, — az osztály tagjaitól függ. S e részben, akármennyire is ismerjük a magántisztviselők magas értelmi színvonalát, nem tudjuk, hogy lesz-e bennük elegendő komolyság. Mert amelyik pillanatban azt kérdik, hogy mit ad az egyesület, — akkor maguk tépik le annak igazi jelentőségét. Jegykedvezményeket, bolti százalékokat talán más egyesület is szerezhethet nekik, de ezektől nem függ valamely osztály jövője. Az egyesülettől egyet várjanak, de az vállalja is: az osztály érdekeinek védelmét. Amint a kereskedőknek és iparosoknak az érdekek védelmére a kényszertársasulás alapján van kamarájuk, az iparosoknak testületük; s már nemcsak a kereskedők sürgetik a kötelező testületeiket, hanem a gazdák is a törvény kényszerével akarják érdekképviselőiket megteremteni: akként legyen ez az egyesület is a magántisztviselők érdekképviselője. S ha a kényszertársasulás nem fogja össze a magántisztviselőket, — a belátás és a szolidaritás alkossa meg közöttük az állandó vaskapcsot. Akik közülük már semmi kívánni valót nem talál az életben, — legyenek ott az osztályosáért, akik közül sokan vannak bizonytalan egzisztencián és csorba jogokkal.

Törtetlen utakon, járatlan csapásokon nehéz feladat vár azokra, akik ez új osztály, ez új egyesület kormányzására vállalkoznak. De mégis vállalkozniok kell, —

tenetes gyűlölet, amelyet maga ellen kibívt, politikai ellenfeleinek fanatikus haragja és a rágalom ádáz és következetes munkája nem maradt eredménytelen. Mikor ismét a választól elé ment, a tömeg azt kiáltotta neki:

— Beszéljen angolul! . . .

Megbukott. És tíz évvel később szívesebben nem volt képviselő. Előtte a politikára nézve halottnak tekintették. De nemsokára érezte, hogy nagyon is él. A politikus Clemenceau meghalt egy időre, hogy annál féltékenyebb legyen Clemenceau, az új-ágitó.

A tola: fejedelmi pónus. A nagy Dreyfus affér idejében, mikor a francia közélet minden sebé kifakadt, az ő tola vezerkedett a tisztogatás munkájában. Cirket itt mindennap az Aurore ban. Mindennap. És mindennap újat tudott írni.

Minden cikke izott és szúrzott, szép volt és világosságot árasztott. Fellelkesítő volt és elragadó: egy kifogyhatatlan bőségu elmének és egy fáradhatatlan, ifju temperamentumnak a szellemi díszjátéka. Ezekben a cikkeken vált ismét hatalommá Clemenceau; ezért újságitró mindenekelőtt. Ezért és azért, mert ha majd megbukik — valamikor mind-nki megbukik — éppen olyan természetesen minden tér vissza a tolihoz, mint amilyen természetesen, hogy dolgoznia, verkednie, küzdenie kell, amíg él.

Egy évvel ezelőtt lett belügyminiszter és a pikáns helyzetek kedveivel kíváncsan tekintettek rá: aki mindig társodott, hogyan fog vajjon most védekezni.

Clemenceau kielégítette a kíváncsiságot. Nagyon érdekes volt a védekezése. Soha egy perccig nem hazudott, soha egy perccig sem

mert ez nem pusztán egy egyesületnek működése lesz, hanem Arad kulturájának és gazdasági életének jelentős része. S ha ez a rész bénán maradna, a város fejlődésének lenne híja miatta.

Az iparfejlesztés és a nemzetiségek.

A papirgyár büze a t. Házban.

Izgatott viták.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 25

Előtte gyár érdeklődés mellett indult meg az iparfejlesztési javaslat mai vitája. A korábbi tagjai mind jelen vannak az ülésen, a melyre megjött Bácsbó Zichy Aladár gróf is. A mai ülés folyamán ismét minisztertanács lesz a közös miniszterek vésésége dolgában.

Az első szónok ma Pop C István volt, a világi képviselő, aki előbb kijelentette, hogy a nemzetiségeknek nem kell az iparfejlesztési javaslat, majd megemlített egy speciális aradi ügyet: a mi rettenetes ill-tu papirgyárunkat. Azt mondta ugyanis Pop C István, hogy az iparfejlesztést úgy csinálják, hogy például Aradon szalma-árat állítottak, amelynek büze megfertőzi a város levegőjét.

Az ülés további folyamán nagyon élénk kis viták fejlődtek ki, különösen a villamos áram lopására vonatkozó Polónyi-féle szakaszról, később pedig Maniu Gyula keltett izgalmat azzal a kijelentésével, hogy ő nem magyar.

Részletes tudósításunk:

(Jelentések.)

Az ülésen Justh Gyula elnököt, aki számos székely közeg kérvényét mutatta be a bi-tok rendezés ügyében. Bejelentette, hogy II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak halálai vasárnap reggel érkeztek meg. A keleti pályaudvaron ez alkalommal a képviselők számára külön elkerített helyet tartanak fel.

Kossuth Ferenc: A székesfővár-bicskei, bicskei és sífok-mocsoládi h. é. vasutak engedélyezésére vonatkozó törvényjavaslatokat nyújtja be. A javaslatokat kiadják a bizottságoknak.

próbálta széptenni azokat a megalkuvásokat, a melyekre a kormányzás rákényszerítet. Összintén megmondta:

— Kénytelen vagyok következetlen lenni. Ha a következetlenségem hibá: tessék ítélkezni fölöttem.

Nem volt tettető egy perccig sem. Sok régi barátjával és sok régi feyvertársával szembe került; akik szerettek és akik lelkésedtek érte, most politikai ellenfelel lehetnek, az embert elkedvetlenítheti, hogy egy Clemenceau is kénytelen megalkudni, de az emberi nagyságot, az emberi kiváltságot, a vonzó, szép, emberi értékeket benne szeretni kell és meg kell becsülni.

Mint belügyminiszter mutatót adott egy új kormányzati stílusból: a nagyképűség, hivatalos borultság és bürokráci ridegség nélkül való kormányzásból. A tavaszi nagy szónoklások idején maga ment el a sztrájkoló munkások közé és személyesen tárgyalt velük.

Nem szociálista, de a speciális lelkiismeret egyik leg-ésű etesebb képviselője. A radikális, szabad köztársaság a politikai ideálja és politikai hivatása most az lesz, hogy ennek a köztársaságnak a kiépítéséhez rakjon le egy zárókövet: azért lesz minisztereink, hogy végrehajtsa az állam és az egyház elválasztásáról szóló törvényt. Mindent összevéve: ideális típusa a nemes harcban fáradó embernek és a kulturálokkért küzdő politikusnak és megérdemli, hogy mi a magyarok, akik oly fájdalmasan érezzük ennek a típusnak a teljes hiányát, érdeklődéssei és szimpátiával tekintünk feléje.

Várady Károly: A mentelmi bizottság nevében jelenti, hogy Nagy György kétrendbeli mentelmi ügyét elintézték.

Zakariás János: A kérvényi bizottság nevében jelenti, hogy a bizottság a kérvények második sorjegyével elkészült s kéri a jelenlét és kinyomatását és szétosztását.

(Az aradi papirgyár büze.)

Ezzel folytatták az iparfejlesztési javaslat vitáját.

Pop C István: Az első szakasz a) és c) pontjához módosítást ajánl. Nem helyes a javaslatban céba vett segélyezéseket és engedelményeket, mert szerinte szokot támogatják csak rendszeren, akik a közteherviselésből ki vannak zárva, vagy kibujnak az alól. A nemzetiségi képviselőknek nem kell a javaslat, mert rossz. Az iparfejlesztést úgy csinálják, hogy például Aradon szalma-árat állítottak, amelynek büze megfertőzi a város levegőjét. Kéri módosítását feloivasását.

Kossuth Ferenc: A módosításhoz nem járul hozzá.

Eber Antal: Pop C István módosítását ellenzi, mert az iparvállalatok a községek helyzetét javítani fogják. Több módosítást ajánl.

Kossuth Ferenc: A módosításokat elfogadja.

Lázár Pál: Módosítást ajánl.

Kossuth Ferenc: Hozzájárul.

A Ház ezután az első szakaszt az előadó, Eber Antal, Csernoch János és Lázár Pál módosításaival elfogadta.

(A Polónyi-féle szakasz.)

A második szakaszhoz Nagy Emil szólt, aki a villamos erő büntetőjogi védelmére vonatkozó passzus magyarázta s ed módosította az említett szakaszt, hogy ott a horvát büntető törvények számlítsanak.

Eber Antal: A villamos erő ellopására vonatkozó igazságügyi rendelkezés kihagyása mellett szólt, mert az a helyzetet még rosszabbá tette. Mi illt a horvát büntetőtörvény rendelkezésének miként való alkalmazásáról nem disponálhatunk. Ő nem akarja elhagyni a passzust, mert úgy látja, az igazságügyminiszter nagy súlyt helyez rá, de nevetve, ha máshol helyeznek el.

Károly József: Föltétlenül állítja, hogy az ő és sok képviselő társa nézése szerint az igazságügyminiszternek a villamos energia büntetőjogi védelmére vonatkozó módosítása nem való ebbe a törvénybe.

Az elnök: Ez már nem személyes kérdés.

Károly József: Akkor a Ház engedélyt kéri, hogy bővebben szólhasson.

Az elnök: Hiszen a képviselő ur szóhat a szakaszhoz is. De személyes megtámadás címen szólt fel és ebből nem akar procedenst alkotatni.

Károly József: Akkor a szakaszhoz szólok. Nonsens nekünk itt büntető kérdésekben Horvátországot illetőleg, amikor a büntetőtörvény Horvátországot expresszisz verbis kivette, bár miképen is rendelkezne. Indítványozza, hogy az említett szakaszt módosítás végett adják vissza az igazságügyi bizottsághoz.

Olaj Lajos: A passzus fentartása mellett szól.

Issakutz Győző: Az előadó módosítás melőzését kéri. (Polónyi miniszter belép a terembe. Felkiáltások: *Berendelték a gazdát!*)

Simenyi Semadam Sándor: Azt a védelmet, melyet az iparnak Magyarországon megadnak, Horvátországnak is meg kell adni. Horvátországnak a büntetőtörvény autonóm jog, tehát az ilyen kérdéseket más törvényekben kell elintézní, melyek aztán közösek lesznek nálunk is, ott is. Kéri, hogy a kérdést most hagyják szabadon.

(Polónyi magyaráz.)

Polónyi Géza igazságügyminiszter: Azt hiszi, hogy a fölmérült aggodalmakra vonatkozólag megnyugtats a Házat. Nem szabad megfélekedni arról, hogy gondoskodni kell az iparvállalatok olyan védelméről is, hogy ne lopják az áramukat. Horvátországról itt szintén kell gondoskodni. Minden más államban ezt a kérdést könnyebben lehetne elintézní, mint nálunk, mert Horvátországnak a büntetőtörvény autonóm jogai közé tartozik. Horvátországra a büntetést tehát ki nem mondhatjuk. Módosítást ajánl, mely szerint a törvénybe foglaltaték, hogy a villamos energia lopása Horvát-

országban az ottani törvények szerint büntetessék.

Károly Indítványa mellett Nagy Ferenc, Szunyog Mihály, Eber Antal és még vagy öt képviselő szavazott. A többség a pontot elfogadja. Ezután Eber Antal módosítását is elfogadták.

(Aki nem magyar.)

Szünet után a 3. szakaszról, amely a munkásalakásokról szól, több felszólalás után Kossuth Ferenc kijelenti, hogy a közegészségügyre vonatkozó módosítást elfogadja, de nem fogadhatja el azt, hogy sztrájk esetén a munkások bennlakhassanak a munkásalakásokban.

A Ház Kossuth javaslatára fogadta el a szakaszt.

A 4. szakaszról Maniu Gyula tiltakozik az ellen, hogy a nemzetiségek nem ohajtsák az ország vagyonszerzését. Igenis ohajtsák, de a kisipart feltétlenül a javaslatból, másrészt a szubvencionálás és diszkrecionális jog ellen van kifogásuk. Az államtitkár kategóriákba osztotta az országot. Szerinte az első osztály a fajmagyarság, a második a nemzetiségi karakterű és kulturáját megtagadó osztály, a harmadik kategória a tisztán nemzetiségi.

Simonyi Semadám Sándor: Csak egy kategória van: magyar.

Maniu Gyula: Szerényi osztotta be részekre az országot.

Fölkialítások: Te is magyar vagy!

Maniu Gyula: *Én nem vagyok magyar!* (Óriási zaj. Fölkialítások: *Szemtelenség! Ki innen, menjen Romániába! Rendre!*)

Elnök: Felhozatom a gyorsírói jegyzetet s azután felelek:

Maniu Gyula megismétli, hogy ő nem magyar.

Kállay Lipót: *Közönséges bocsor, menjen Romániába!* (Zajos fölkialítások: *Mit keres itt, menjen ki!*)

Elnök figyelmezteti Maniut, hogy azzal a kijelentéssel, hogy ő nem magyar és hogy nemzetiségekre osztja az országot, közjogukba ütköző dolgot mondott és ha ismétli, rendreutasítja.

Maniu Gyula: A statisztika is beszél nemzetiségi területről.

Elnök kijelenti, hogy ha felezel, megvonja a szót.

Maniu Gyula módosítást nyújt be a diszkrecionális jog törlesztéséről.

(Szerényi és Kossuth válasza.)

Szerényi József Államtitkár: Nemzetiségi képviselőket nem ismer, csak magyar képviselőt. Maniu és társainak beszéde megerősítette abban a meggyőződésben, hogy a nemzetiségi képviselők nem akadjak a nemzeti állam kiépítését a kisipar védelmének hangoztatásában a minisztérium nem szorult a nemzetiségek biztatására. Ha a kormány a fajmagyarság erősítésére az alfidőn gyárakat alapít, ezért senki joggal szemrehányást nem tehetne.

Kossuth Ferenc nem fogadja el Maniu módosítását. Nem igaz, hogy ez a javaslat megsemmisíti a kisipart és hogy a szubvenció üvegházi ipart teremti. Szerényi beigazolta, hogy máris nagyarányú iparunk van.

Isszekutz Győző a nemzetiségi képviselőkkel polemizál.

A Ház ezután elfogadta a 4. szakaszt és elhatározta, hogy november 3-ig ülést nem tart.

TAVIRATOK

Az új francia kormány.

Páris, október 25. Picquart hadügyminiszter és Etienne volt hadügyminiszter ma tárgyalt egymással. Biztosra veszik, hogy az új kormány az előbbi minisztériumnak tengerészeti programját sajátjává teszi. Thomson tengerészeti miniszter ragaszkodik a hat cirkáló építéséhez és véleményét osztja a kabinet többsége. Véglegesen holnap határoznak, miután a pénzügyminiszter és a tengerészetiügy miniszter tárgyaltak egymással.

Oroszországból.

Jekaterinoszláv, okt. 25. Midőn a kormányzó Pokrovszkoje falut meglátogatta, a parasztok azt követelték, hogy mentse fel őket attól a

kötelezettségtől, hogy az állami alkoholtárákat az anarkisták támadásai ellen védelmezzék. Midőn a kormányzó megtagadta kérésüket, beuzták a községhezának összes ablakait és meg akarták gátolni, hogy a kormányzó elutazzék. Végre is a katonaság állította helyre a rendet.

A Zeysig-pör utójátéka.

Bérczi és Halmi.

„Az Ujság” sajtópöre.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 25.

Mikor a bírható Zeysig-féle rőpirat íróját kutatták, néhai Bérczi Béla rendőrtanácsos letartóztatva múlt évi szeptember 18-án Zsigány Árpád védőjét, Halmi Elemér dr. fővárosi ügyvédet is, aki tudvalevőleg Bácsfynak volt a bizalmasa. Amint az megírtént, másnap az *Az Ujság* című lap cikket közölt *Botránylavina* címmel, azt írva benne, hogy a Zeysig-ügyben maffiaszerű összeesküvésnek jötték nyomára, amely nem rúd vissza vesztegetéssel, akták eltüntetésével és sok egyébivel, csak hogy a *fel ségsértésre való összeesküvés* ki ne derüljön. Ezért kellett letartóztatni Halmait is, a Bácsfypárt emberét.

Halmait, amint ismeretes, a Bérczi által történt letartóztatás után a királyi ügyészség tüstént szabadonbocsátotta s ő az *Az Ujság* ellen rágalmazás címén sajtópört indított. Ma tárgyalta ezt a panaszt, Baráth Zoltán dr. bírósági elnöklése mellett a büntető törvényszék. A cikkért mint szerző Fröhlich János hírlapíró, a nevezett lap munkatársa vállalta el a felelősséget. Fröhlich, aki a védelmét Káldor Gyula dr. ügyvédre bízta, beismerte a szerzőséget.

Elnök: Bűnösnek éri magát?

— Nem, mert én az adatokat hivatalos személytől kaptam.

— Ki volt az?

— Sajnos, hogy tekintetben egy halottra: Bérczi Béla rendőrtanácsosra kell hivatkoznom. Azóta meggyőződtem az adatok valótlanágáról és sajnálva, hogy beugrottam, kész vagyok dr. Halmi urnak a legmesszebbmenő elégtételt megadni és tőle bocsánatot kérek.

A panaszos kijelenti, hogy a jelen esetben nem elégedhet meg ezzel.

Felolvasták erre a cikk inkriminált részelt, aztán újból kihallgatták a vádlottat. Fröhlich ismét kijelenti, hogy az adatokat Bérczitol kapta a kérdéses éjjelen.

Elnök: Itt a Halmi dr. ellen emelt vádak az ön cikkében, 15 pontot tesznek ki. Lejegyezte ön, mit akkor Bérczi elmondott?

— Igen, mintegy két órány keresztül beszéltem vele és jegyzeteket csináltam.

— Szokott volt Bérczi az ujságíróknak szolgálni?

— Olyankor, ha az nem sértette a hivatalos titkot. Különben, újból kérem a panaszos urat, elégedjék meg a bocsánatkérésimmal.

Az elnök most kérdést tesz a bizonyítás kérdésében, mire Káldor dr. védő kijelenti, hogy mivel a file nem tartja fenn a cikkben foglalt vádakot, sőt maga felelt ki azokat téveseknek: nem is vállalkozhatik valóság bizonyítására. Így rögtön a perbeszédet következtek.

Halmi Elemér dr. a panaszos, azon kezd, hogy a felajánlott bocsánatkérést nem fogadhatja el s erre alapos oka van. A vádlott ugyanis, aki erre bajlandó lett volna, csak eszköz volt egy politikai hársza rendezőinek kezében. Ezen a réven jutottak el Gajári Udön és társai...

Elnök: Ne tessék folyvást Gajarit, aki nincs vádolva, aposztrofálni.

Halmi Elemér dr.: De Fröhlich ur, ha el is ismerem, hogy ő írta a cikket, csak a Gajári eszköze volt. S óval az urak nem szüntek meg az ügyet tendenciózusan kezelni, ezt tették még a szabadiátra helyezésem után is. Amit az *Az Ujság* a vallomásomról írt, az utolsó betűlg valótlan. Végül a vádlott megbüntetését kérte.

Ezután a védelem előterjesztésére került a sor. A bíróság Káldor Gyula dr. védelme után Fröhlich Jánost 300 korona fős és 100 korona mellékküntetésre ítélte s kimondta egyben, hogy ezen pénzbüntetés a lap óvadékát terheli. Az etólet jogerős.

Miért késnek a vonatok?

Csendes sztrájk.

(Az igazgatóság mindent tud.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 25.

Hetekkel ezelőt megirtuk már, hogy a vasutasok amerikai sztrájkra készülnek. Ez abból áll, hogy a vonatokat állandóan nagy késéssel irányítják és vezelik, egyszerűen azért, hogy szigorúan betartják a szabályokat. A vonatok nagy késéssel néhány hét előtt kezdődött, akkor, amikor a vasutasok között újabb mozgalom indult meg fizetésük rendezése érdekében.

Amikor az a cő komolyabb jellegűtől, a kereskedelmi miniszter a Vasutas Szövetség elnökével, Batthyány Tivadar gróffal megüzente a vasutasoknak, hogy a fizetésüket még a tél folyamán rendezni fogják. Ez a kijelentés megnyugtatta a marasabb állásban levő tisztviselőket, de nem a vonatkísérő személyzetet. Ezek nem sokat bíznak a miniszter ígéretében és továbbra is a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkednek, azaz továbbra sem törődnek vele, ha a vonatoknak nagy késésük lesz.

Erről a do'ogról volt alkalmunk beszélni egyik magasrangú forgalmi hivatali vasuti tisztviselővel, aki a következő felvilágosításokat adta:

— Tény, hogy a vonatok késését a vasutasok, különösen a vonatkísérő személyzet elkeseredettsége idézi elő. A személyzet ugyanis úgy végzi a teendőit, hogy a vonatok állandóan készenek. Ez az ugynevezett amerikai sztrájk. Hogy az igazgatóság nem tudja erről, az mese. Az igazgatóság tudja és látja ezt, de nem tehet ellene semmit. A személyzetet ugyanis nem vonhatják azért felelősségre, mert betartják a szabályzat minden pontját és nem követnek el olyant, amely a szabályzatba ütközne. Sőt éppen az a baj, hogy a szabályzatot nagyon is betartják és ebből keletkeznek az iszonyatos vonatkésések.

A gyakorlatban ugyanis nem lehet betartani a rendes szabályokat, mert akkor nagy késések történnék. Ez kissé furcsán hangzik, de így van, mert a szabályzat készítői nem voltak elég gyakorlati emberek és nem tudták, hogy milyen bajok keletkeznek abból, ha a vasutas pontról pontra be akarja tartani a szabályzatot. Eddig nem is tartották be a szabályzat minden apró, sokban főzősleges pontját és így nem állottak elő zavarok. Most azonban már betartják és ebből keletkeznek a forgalom zavarai. Ezért nem vonhatnak felelősségre senkit.

Ez az amerikai sztrájk, amely valószínűleg még sok zavart idéz elő a vasutaknál, ha a folyton ígérgető kormány gyorsan nem teljesíti a szegény vasuta ok régi jogos kívánságait.

A város parlamentjéből

A második nap.

Üres a karzat.

Szemere a játékban.

Végre egy választás.

Arad, október 25.

Elzomorodott arccal, melankolikusan nézett fel a karzatra Kádás Kálmán Micsoda tátongó üresség. Tegnap tolongtak, szorongtak, boksoltak, tülekedtek, veszekedtek és verekedtek egy négyzetmilliméternyi helyért. Olyan volt a karzat, mint egy kisebb kaliberű csata tér. Ma pedig olyan üres, mint Szemere Miklós egy-egy kártyapartnerének a pénztárcaja — éjfél után. Hja a reklám! Már hetekkel ez előtt fujtak a nagydobot és ütötték a trombitát, hogy mentől jobban sikerüljön a premier. Hirdettek és ígértek mindent ami szép és jó: fizetésemelést minden oldalon sőt még a vonalak alatt is. Kétszáz percentes pótdót, négyszáz percentes drágasági pótlékot, egy *Steiner* Jakabot, aki nem mond ellent, egy éneklő *Kovács* Vincét, egy zokogó *Avarffy* Imrét, egy közömbös *Nagy* Sándort, három négyemeletes házat a hegyaljai motoros sínein, négyhárom emeletessel az Ovártéren, nemkülönben három milliót a Weitzer-féle örökségből, továbbá Hosztalek cilindert és három aranyszálat a köpenicki kapitány portujájából. Ennyi ígért mellet, persze, hogy tömve volt a karzat. De a közönség belátta, hogy az ígéreteknek nem szabad felülni és ezért nem ült ma fel a karzatra.

Mert hát a'apos családást hozott a tegnapi előadás. *Kovács* Vince nem volt éneklő kedvében, *Avarffy* Imre zokogott ugyan, de csak halkán, a pótdót még százpercentre se emelték fel és nem volt látható sem a Hosztalek cilindere, sem az a portepé, amely minden bizonytalanságot fityegett a köpenicki kapitány kardján. Még csak a Weitzer-féle milliók sem voltak kö szemére téve, noha *Steinhardt* Mór dr. a legfőbb örökségi szakértő fennen hangoztatta, hogy vannak és lesznek. Elmaradt minden: drágasági pótlék, lakbér és fizetésemelés. Nem is csoda tehát, ha nem voltak kíváncsiak a második előadásra az emberek. Csapja be a t. törvényhatóság *Viktor* Pál nyugtatót.

Azért itt-ott akad egy-egy érdekődő. De ezek nagyon naiv emberek, akik hisznek a Hosztalek százezeiben, hisznek abban is, hogy a köpenicki kapitány tényleges kapitány és hogy — risum teneatis — a t. közgyűlés hajandó elviselni akár öt-száz százalékos pótdót is. Hála istennek, vannak még ilyen emberek és így mégsem egészen üres a karzat.

(A pikáns jegyzőkönyv.)

Csak az a vigasztaló a karzat nagy sivárságában, hogy hasonlóképpen üres a földszint is. *Insittaris* Kálmán előbb öt és fél percig gondolkozik és csak azután rázza meg a csengőgömböt. A városatyák álmosan néznek körül a teremben. *Nagy* Sándor haragosan konstatálja, hogy tegnap óta nem söpörtek. Különböző apró cédulát és félig elhasznált tárgyszorozatok földik el a padokat. De amilyen nagy a rendtelenség, olyan kicsi a figyelem. A polgármester teljes részvétele közepette szólítja fel *Kádás* Kálmánt a tegnapi ülés jegyzőkönyvének felolvasására. És *Kádás* olvas. Egyhanguan morzsolja le a szavakat és a mondatokat. Ez unalmas, nagyon unalmas — hangzik fel a teremben és a városatyák elfordulnak. *Kiss* Ferenc *Szalay* nézi, *Szalay* *Czukur* Lászlót, *Czukur* *Müller* Károlyra tekint, *Müller* *Avarffy* Gézával üdvözlő, *Avarffy* *Kocsis*, *Kocsis* *Wadowszky*, *Wadowszky* *Kádást*, *Kádás* a közgyűlést és így tovább, csak a jegyzőkönyvet nem hallgatják meg. Ha a főjegyző viccelőd kedvében volna, ilyeneket olvasna fel:

— És izgatónan szöke vörösbarna fűrtökkel

olegyített haja kéjes nemtörődőséggel om'ott az első térdelő drapszínű ifjura, aki a mámorító illatu *Csillag* Anna-pomádé hatása alatt kéjes remegéssel állott fel és a következő pillanatban a pamiag lágy, selymes támasztékai . . .

— Elég volt, ne olvassa tovább, — mondanak akkor is, mint ahogy most mondja *Nagy* Sándor. Mert hát ki figyel arra, ami jegyzőkönyvben van. Bátran felolvashatnák a közérköcsöt támadó regényeket is, vagy akár azt is, hogy a törvényhatóság megszavazta az összes fizetésemeléseket, lakbér, drágasági pótlékot, Köpenicket és Hosztaleket. És nyugodt lelkiismerettel hitelesíték az ilyen jegyzőkönyvet. *Nagy* Sándor volna az első, aki aláírná Ő az, aki a legjobban izgat és jóakarattal jelenti ki, hogy elég volt már, mert úgy is tudja, hogy jól van megcsinálva az a bizonyos jegyzőkönyv.

A sok kérés, könyörgés, jajgatás végre is használt. *Kádás* Kálmán befojezi az olvasást és ráterhelt nek a sajtó megrendszabályozására. Szerencsére liberális szelek fujsnak és kimondják, hogy Szeged, Kassa és Sopron példájára Arad is felír a képviselőházhoz a sajtószabadságnak törvény útján való szabályozására.

— Nem korlátozására, hanem szabályozására, — jelenti ki villámgyorsan a polgármester.

— Nagyon helyes, különösen jó, elfogadjuk — hangzik az időközben zsufolásig megtelt teremben.

(Szemere a játékban.)

Nagyon jó, ki ünt. Már most csak az a kérdés, hogy úgy kell-e szabályozni a sajtószabadságot, mint például az Ovártéren, mert ebben az esetben szabályozás nélkül halunk meg.

— Majd elvágunk — mondják. — Nem tőlünk függ, hanem a képviselőháztól, amelynek a Szemere Miklósok igen befolyásos tagjai. Igazán, Szemere Sorra kerül Borsodvármegye közönségének meghívója a Szemere-szobor leleplezési ünnepséjére. Ugy látszik ma itt csupa sajtógyőröl lesz szó. Előbb megóvjuk a sajtószabadságot, ezután leleplezzük a Szemere szobrát. Miután kisdob játékait leleplezték illő lesz a szobrával is ugyanezt cselekedni.

— Menjél el *Nagy* Sándor — kiáltják. — Ő egy ízben már úgy is kibicelt az elő Szemere-nak.

(Nem Miklós, hanem Bertalan.)

Sajnos azonban, de kisló, hogy az a Szemere, akinek szobrát Miskolcon le fogják leplezni, nem azonos Szemere Miklóssal, aki egy gyönyörű prédikációkat tud mondani a közmorálról, miközben a totalizátorra teszi a *Potocky* gróftól elnyert milliókat. Ez a Szemere, akiről szó van, szintén de generál Huba ugyan, de a keresztnéve Bertalan és nem bécsi Jockey-klubban nyerte el a kvalifikációt a közéleti szereplésre, hanem mint első alkotmányos belügyminiszter működött, bizonyára nagyobb sikerrel, mint Miklós nevű kúsinja.

Ez hamarosan kisló és *Nagy* Sándor visszatartotta a megtisztelő meghívást.

— Nem vagyok beteg — kiáltja — Majd ha beteg leszek.

Avarffy Imre az orvos aggodó gonddal nézi *Nagy* Sándort.

— Mit ajánljak neki, hogy beteg legyen és elfogadja a meghívást — töpreng magában De hála istennek nincs olyan szer, amely beteggé tegye a mindig úde *Nagy* Sándort. Még *Avarffy* Imre se tud ilyet.

Sebaj. Majd csak akad valaki, aki *Nagy* Sándor helyett elvállalja a tisztséget.

Sürgés, forgás és mozgás. Csupa érdektelen tárgy. Csak a közbeszólások telepítenek egy kis oázist a nagy sivatagba. Többen imára kulesolják a kezeiket:

— Jöjj el, óh megváltó választás!

(Válasszunk, válasszunk!)

Ezer szerencse, hogy ma ilyen is lesz. A t. városatyák különben meghalnának az unalomtól. A választás az egyedüli izgatós fűszer, amely felele-

ni egynehány pillanatnyira az elernyedő idegeket. Kéjes érzést okoz, mint a legsikerültebb morfininjekció, hogy azután ismét bágyadság boruljon a teremre és újból megkezdődjenek az ásitások. Két kézzel kapnak a választás után. Mert hát ki törődik ilyenkor az idegen illetőségű tanoncok tandíjának felemelésével, vagy azzal, hogy a város az 1849—51. évi szolgálmányok címén egy rézkrajcárt sem kap a kincstártól.

Végre, miután ellintézték *Gyömbér* Istvánnak 4196. pm. számú felebbezését, a polgármester bejelenti, hogy három bizottsági tagság üresedett meg, az *Edvi* *Illés* László lemondása folytán. Az iskolaszékre, a szünügyi- és az iparos anonciskolai bizottságba kell egy-egy tagot választani.

Nyüzsgés mozgás és lármá.

Vá asszunk, válasszunk!

De felemelkedik *Müller* *Károly* és szól:

— A hátraevő egy évre kell a választást megejteni Nem terjeszkedem ki mind a három bizottságra, csupán a szünügyi bizottságra. Régi szokás már, hogy ebben a bizottságban a hírlapiródalom egy tagja legyen képviselő. Ezt az elvet a törvényhatóság rendszerint megtárgyalta. Azt indítványozom tehát, hogy a szavazás mellőzésével *Staubert* *Józsefet* küldjük a bizottságba.

Hatalmas zslongás támad. A többség helyeseli. A balközépen azonban ellentmondás hallatszik.

— Szavazzunk, szavazzunk!

(A gorduisi csomó.)

A polgármester esenget és fölteszi a kérdést, hogy miképpen történjék a szavazás. Gorduisi csomó az, amelyet kétélre kell vágni. A szünügyi bizottsági és az iskolaszéki tagságra ugyanis nem lehet egyszerre szavazni. Operettbe való félreértések eshetnek meg. Ilyképen az is megtörténhetnék, hogy az kerül az iskolaszékre, akit szünügyi tagnak akarnak és megfordítva Kettő kell tehát vágni a gorduisi csomót. És nagy zajongás és sok ellentmondás után végre is elhatározzák, hogy a szavazás két bizottság előtt külön-külön fog történni. Így legfeljebb csak az a ma'ór történhetik meg, hogy a kevésbé járatosok és a szórakozottak a szünügyi szavazóbizottságnál adják le az iskolaszéki bizottsághoz tartozó szavazatukat.

Most már kezdődheték is a szavazás, de közben szólasra emelkedik *Nagy* Sándor és az iparos tanonciskolai bizottságba melegen ajánlja *Czukur* *Lászlót*.

Általános helyeslés

— Elfogadjuk! Elfogadjuk!

De *Szalay* *Arnold* megjegyzi:

— Cukor ráért volna utoljára is, mert *Czukur* bleibt zu lezt.

Nekem nem kell *Czukur* — toldja meg valaki — tegnap este felemelték az arát.

A kétős szójatek azonban belevész a rettenetes zslavajba és mozgásba, amelyet a parlamenti tudósok „élénk” jelzővel díszítenek fel. Nagynehezen mégis csak szóhoz jut a polgármester és az első bizottság tagjaiul *Nemess* *Zsigát* és *Müller* *Lajost* kéri fel. Ez a bizottság fogadja el a szünügyi szavazatokat.

— A második bizottságba *Robitsek* *Agoston* elnöklété alatt *Wadowszky* *Gusztávot* és *Steigerwald* *Alajost* kérem fel, — szól a polgármester.

(Végre választunk.)

— Helyes, helyes — hangzik és megindul a néparadat. Az első bizottság a teremben marad, a második pedig a polgármester szalonjába vonul. Ott *Robitsek* *Agoston* leül a vörös bársonnyal bevont pamlagra, köréje ünek *Wadowszky*, *Kádás* és *Steigerwald* és gyors tempóban indul meg a szavazás. Ugyan így folyik az első bizottságnál is. *Seathmáry* *János*, *Vieser* *Lajos*, *Oitenberg* *Tivadár*, *Szalay* *Arnold*, *Nesnera* *Aladár*, *Elos* *Béla* és *Maresch* *Gyula* azok a szerencsések, akik s kerrel állják körül a pódiumot. *Avarffy* *Géza* a háttérben zsebre-

tett kezekkel áll. A legnyugodtabb *Salacz Gyula* marad. Ugy ül a helyén mint egy ós szobor.

A polgármester széke mögött lesik az eredményt *Study Elemér* és *Losonczy Zoltán* szerkesztők. Mert hát sajtóügyről van szó, amint azt *Müller Károly* kifejtette. Bizony meglehetősen nagy a rumli. Mindegyik városatyának két helyen kell szavaznia és minthogy két helyen egyszerre nem lehet, hát egy helyen sincs.

(Tévedések visszajátéka.)

Lassankint leszavaznak valamennyien. A polgármester már be akarja rekeszteni a szavazást, amikor lélekzakadva jön *Sófalvi György*:

— Még ne, a második bizottság mindjárt szavazni jön

Robitsek *Agoston* ekkor már színtén rekeszteni akar, de rohanva jön egy önkéntes hírnök:

— Még ne, az istenért ne, mindjárt jön az első bizottság.

De egyik se győzi bevárni a másikat és mindketten berekezzik a szavazást, hogy elinduljanak a másik bizottsághoz. Utközben ezután találkoznak és barátságosan élkezknek össze:

— Hozzátok akartunk menni . . .

— Mi meg hozzátok . . .

— Gyertek hozzánk . . .

— Gyertek mihozzánk . . .

Végre megkezdtek a szavazatok megszámlálását . . .

— *Stauber* . . . egy . . . kettő . . . tíz . . . harminc.

— *Wadowszky* . . . egy . . . tizenöt . . . huszonöt.

— *Avarffy* . . . egy . . . kettő . . .

Azután kihirdették az eredményt.

— A szünügyi bizottságba a törvényhatóság *Stauber Józsefet*, az iskolaszékbe *Maresch Gyulát* választotta be. *Stauber 43*, *Maresch 40* szavazatot kapott. *Wadowszky 25*, *Avarffy* pedig csak 5 szavazatot kaptak.

Felhangzik az éljen, majd pedig félig üres lesz a terem. A választás véget ért, finis *Poloniae* . . .

Szürke unalom, egyhangu bágyadtság. *Domonkos Lajos* beszél és beszél. A vizügyekről beszél és megvádolja a közlekedésügyi bizottságot.

— *Becser* pésztek a jegyzőkönyvbe egy határozatot.

Vajassy Lajos erőlesen tiltakozik.

— *Bossánat* — szól *Domonkos* — majd kimagyarázom. Tessék meghallgatni ezt a történetet. Egyszer volt, hol nem volt egy bizottsági ülés . . .

— Volt, volt — mondják neki. — De beszéljen talán *Argyilus királyról* . . .

E *Domonkos* beszélt . . . beszélt . . .

H. K.

SPORT.

+ Az Aradi Atlétikai Klub f. hó 28-án, vasárnap délután rendezti szezonzáró *házi atlétikai versenyt* a Török Gábor utcai sporttelepen. A verseny számai a következők: 1. 100 yardos futás. 2. Gerelyvetés. 3. 220 yardos futás (hendikep). 4. Díszkosz-dobás (hendikep). 5. Magasugrás (hendikep). 6. Súlydobás (hendikep). 7. Távolugrás. 8. 1/4 angol mérföldes futás. A versenyt labdarugó mérkőzés követi, ami különösen érdekesnek ígérkezik, mivel városunk legifjabb sportegyesületének, az *Aradi posta és Mivirda tisztviselői sportegyesületének* csapata ellen az Atlétikai Klub az „*öreg játékosok*” csapatát állítja szembe, vagyis melynek tagjai ez előtt 5—8 évvel voltak az egyesületnek sok dícsőséget szerző aktív játékosai. Az Atlétikai Klub sportbizottsága ezután kéri azon klubtagokat,

akik a verseny valamely számában indulni óhajtanak, de azt *Heeger Antal* sportintézőnek még nem jelentették be, sziveskedjenek azt mielőbb megtenni, esetleg a Vas-kávéházba címzett levél útján.

A kávéházak veszedelme.

(A pincérek szervezkedése. — Betiltott munkás-gyűlés. — Katonaság kézenlítésben. — Tanoncok a gyűléseken.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 25.

Mai számunkban megemlékeztünk arról, hogy az aradi szociáldemokrata párt megkezdte az aradi kávéházak és éttermek alkalmazottainak szervezését, még pedig nem csupán a meggyőzés, hanem terrorizmus eszközeivel is. Ilyen az a fenyegető felhívás is, amelyet tegnap bocsátott ki a párt titkársága, amelyben felhívja az összes alkalmazottakat, hogy három nap alatt iratkozzanak be a szervezetebe, annál is inkább, mert azokat, akik ezen idő alatt be nem iratkoznak, a szervezet és a párt ellenségeinek fogják tekinteni. Egyben határozatot hoztak, amelyben bojkottal, illetve „tömeges látogatással” fenyegetik azon kávéház és étteremtulajdonosokat, akik szervezeten alkalmazottat merészelnének tartani.

Ugyane határozatban felhívták az összes alkalmazottakat, hogy ma éjjel egy órakor a „Munkás Otthon” helyiségében jelenjenek meg, ahol a szervezkedés ügyében nyilvános gyűlést tartanak. A gyűlés ügyében, miuthogy azt csak főkapitányi engedéllyel lehet megtartani, ma a szociáldemokrata-párt három tagja járt engedély iránt *Sarlot Domokos* főkapitánytól, aki nek a gyűlést bejelentették. A főkapitány azonban a gyűlés megtartását nem engedélyezte, sőt határozottan betiltotta, azzal sz indokolással, hogy egyrészt nincs meg a bejelentés és a gyűlés ideje között a törvényszabta 24 óra, másrészt pedig nincs arra precedens, hogy éjjel tartottak volna ilyen gyűlést, ami zavargásokra adhat okot.

A délutáni órákban és ma este sz a hír terjedt el a városban, hogy az alkalmazottak a gyűlés betiltása miatt a párt vezetése alatt nagy tüntetést rendeznek. A hír tudomására jutott a rendőrségnek is, amely azonnal intézkedett, hogy az esetleges tüntetés ne találja őket készületlenül. A rendőrség megkereste az aradi állomásparancsnokságot, hogy a 33. gyalogezred egy teljes századát helyezze kézenlítésbe, hogy abban az esetben, ha tüntetés lesz, segítségére legyen a rend helyreállításában. A parancsnokság azonnal elrendelte, hogy egy század kézenlítésben legyen arra az esetre, ha a rendőrségnek az éj folyamán szüksége volna segísége.

Erre azonban semmi szükség sem volt, mert ma este már fekete táblán tudatta a szociáldemokrata-párt titkársága a tagokkal, hogy a rendőrség a gyűlést nem engedélyezte és így azt elhalasztják. Valószínű, hogy a gyűlést vasárnap tartják meg, amikor a szociáldemokrata párt különben is nagy gyűlést rendez.

A szociáldemokrata munkások és kereskedelmi alkalmazottak elhatározták, hogy a vasárnapi nagygyűlésen nemcsak maguk jelennek meg, hanem igyekeznek arra az iparos- és kereskedelmi tanoncokat is elvinni. Ez egészen új dolog, amire még nem igen volt példa. A tanonciskola vezetősége megkereste emiatt *Sarlot Domokos* főkapitányt, hogy akadályozza meg a tanoncoknak a gyűlésen való részvételét.

A katonaság és a Rákóczi-ünnep.

Üxküll nyilatkozik.

Csak nézni szabad!

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 25

A képviselőház folyosóján tegnap azt híresztelték s egyes lapok meg is írták, hogy a budapesti hadtestparancsnokság eltiltotta a tiszteket és katonákat a Rákóczi-ünnepről. *Lengyel Zoltán* képviselőnek állítólag aktív tisztek panasztáltak, hogy tegnapelőtt este „Streng reservat” jelzésű bizalmas parancsot kaptak, amelyben a hadtestparancsnokság meghagyja, hogy vasárnap — a Rákóczi-ünnep napján — a fővárosban állomásozó összes tisztek lakásukat el ne hagyják, a katonáknak pedig megtiltották, hogy elhagyják a kaszárnyákat. Azt is beszélték, hogy ugyanilyen rendeletet adott ki a kassai hadtestparancsnok is és hogy emiatt *Lengyel Zoltán* interpellálni fog a képviselőházban.

Egy újságíró fölkereste ma *Üxküll Ghyllenband* gróf csapatfőfelügyelő, hadtestparancsnokot és megkérdezte, hogy mi igaz a hírből? A hadtestparancsnok a következőket felelte:

— Sem Kassán, sem itt Budapesten a hadtestparancsnokság nem adott ki semmi titkos rendeletet a tisztek és legénység számára. A tiszt urak vasárnap a Rákóczi-ünnep alatt elmehetnek bárhova: a templomba a ravatalt megnézni, fölállhatnak a menet hosszában összegyűlt közönség közé, egy szóval résztvehetnek úgy, mint a többi polgárság az egész Rákóczi-ünnepben. A legénység is kimehet a kaszárnyából. Nem igaz, hogy a legénységet a kaszárnyákba rendelték a katonai hatóságok az ünnep tartamára. A legénység épen úgy, mint a tiszt urak, oda mehet, ahova neki tetszik. Bemehet a templomba, elvegyülhet a nézőközönség közé a díszmenet hosszában, természetesen mint nézők. A díszmenetben vagy szertartásban azonban nem vehetnek részt sem a tiszt urak, sem a legénység.

— Egyáltalán-lehetséges-e, — kérdezte most az újságíró — hogy a hadsereg távortartja magát egy nemzeti ünnepről, amelyet a király kormánya rendez és amely csak úgy jöhetett létre, hogy ő felsége a legfőbb hadur megadta hozzá beleegyezését?

— Ezt a kérdést — válaszolta *Üxküll Ghyllenband* gróf — nem szabad a Rákóczi-ünnepre vonatkoztatni, mert minden politikai színezetű ünnepről vagy akciótól távortartja magát a katonaság. Nekünk katonáknak nem szabad politzálnunk és a katonai reglement szigorúan tiltja a részvételt a legkisebb politikai színezetű megnyilvánulásban. Tehát ne tessék ezt úgy venni, mintha a hadsereg épen csak a Rákóczi-ünnepről tartaná magát távol.

Igy nyilatkozott a hadtestparancsnok és ebből kitűnik, hogy a katonaság — nem ünnepel a nemzettel, nem ünnepli a hős hadvezért, Rákóczit. Mint barátságos idegenek, megbámulhatják a nagy ünnepség fejedelmi pompáját, de résztvenni benne — tiltja az osztrák reglement. Hát persze, persze . . . az osztrák armádia sohasem szerette a Rákócziakat.

Megálltak a villamos kocsik.

(Nagy sztrájk Budapesten. — Megzavart Rákóczi-ünnep. — Az összes vonalakon megszűnt a forgalom. — Véres zavargások. — Katonaság a sztrájkolók ellen.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 25.

Budapest székesfővárosnak ismét izgalmas, nagy eseménye van: *kitört a villamos vasuti alkalmazottak sztrájkja*, megszűnt minden közuti villamos forgalom és már ma, a nagy sztrájk legelső napján véres összeütközések támadtak a sztrájkolók és a rendőrség között. Holnap már fél-ezred katonaság vonul ki, hogy a villamos vasutakat a sztrájkoló ezrek támadásaival szemben megvédje.

A nagy vasutas-sztrájk óta ilyen hatalmas arányú bérmozgalom nem volt Magyarországon és a Vasutasok Országos Szövetsége nemcsak szolidáris ezzel a sztrájkjal, de *anyagilag támogatja*. Külföldről is kapnak segítséget a sztrájkolók s így egyelőre nem lehet tudni, hogy meddig tart ez a felfordult állapot a fővárosban, amely most készül a nagy Rákóczi-ünnepre és máris tele van idegenekkel.

A közönség természetesen több rokonszenvvel van az alkalmazottak, mint a vállalatok iránt, de azért nem látja szívesen a maga kényelmének és forgalmi igényeinek esorbitását s készséggel venne tudomást minden méltányos megegyezésről.

Az alkalmazottakkal szemben hazafias és érzelmi momentumok is hangzanak fel, mert a Rákóczi-ünnepet és halottaknapját nem lett volna szabad sztrájkjal megzavarni. Ezeknek a napoknak a megrontása nem kelt rokonszenvet a nagyközönségben, de a sztrájkolók viszont éppen ezeket a jelentős napokat akarják nyomaték-kal kihasználni és azok az emberek, akik intézik a sztrájkmozgalmat, nem sokat törődnek a hazafias szólásokkal és a holtak iránt táplált kegyelettel; az ő jelszavuk az elevenek táplálkozása.

A nagy sztrájk részleteiről következő tudósításunk számol be:

Az előzmények.

A Vasutasok Országos Szövetsége nevében tegnap délelőtt a szövetség egyik elnöke, *Turcsányi Pál* és a szövetség ügyésze *Bakonyi Samu* országgyűlési képviselő felkéréselték *Szterényi József* államtitkárt, hogy a villamos vasutak sztrájkjáról referáljanak neki. Epyben arra akarták kérni, járjon el abban az irányban, hogy a villamos vasutak igazgatóságának merev magatartásuk szűnjék meg.

Szterényi államtitkár hajlandónak mondotta magát és a kormányt is az intervencióra, de csak egy feltétel alatt: ha a villamos vasutak alkalmazottjai nem zavarnák a Rákóczi-ünnepséget.

— Az egész világ szemé rajtuk van — mondotta az államtitkár — és ilyenkor a közuti forgalom fog megakadni. A szövetség nagyon rossz szolgálatot tett a közérdeknek, amikor az alkalmazottakat ide vitte. Felkérem az urakat, hassanak oda, hogy ha már muszáj sztrájknak lenni, az a Rákóczi ünnepségek után törjön ki. Ebben az esetben a kormány támogatására számíthatnak.

A szövetség két delegátusa és az államtitkár most azon törik a fejüket, hogyan lehetne a fogas kérdést elodázni és megállapod-

tak a következőkben: az igazgatóságok bele-mennek az átadott memorandumnak tárgyalásába és pontról pontra letárgyalják a memorandumot, *ami annyi időt fog igénybe venni*, hogy ezalatt új nyugvóhelyükre kerülnek Rákóczi, Thököly és társaik.

Az államtitkárnak nagyon tetszett ez az idea és azonnal intézkedett, hogy *Csöke* miniszteri tanácsos kérje magához *Jellinek Henrik* és *Hüvös József* igazgatókat és közölje velük a tervet.

Ez meg is történt, azzal a hozzátevással, hogy: „hiszen a tárgyalás semmire sem kötelez”. Azonban *Jellinek* még kötelezettség nélkül sem akart kötélni a föl.

— *Ez hatalmi kérdés* — mondotta — és ebben semmi szin alatt nem engedek. Annak idején, ha ejön a tárgyalás ideje, tárgyalunk munkásainkkal, de a Vasutasok Országos Szövetségéhez semmi közünk, *azzal szóba nem állunk*.

És ennyiben maradt. A vezérigazgatók a miniszteri tanácsos útján még megnyugtatták a kormányt: 1. Csak részleges sztrájk lesz, mert az alkalmazottak 60 százalékja nem fog sztrájkolni. Az igazgatóságok erre vonatkozólag határozott adatai vannak. 2. Van annyi be nem öltözött, de alkalmazásra váró kiképzett ember, hogy a forgalom zavartalanul folytatható.

A szövetség vezetősége még a délután folyamán közölte ezt az „eredményt” a villamos vasutak csoportvezetőivel és egyuttal figyelmeztette őket, hogy a szövetség részéről ígéretet tettek *Szterényi* államtitkárnak, hogy a Rákóczi-ünnepséget a villamos vasutak nem fogják megzavarni, mivel azonban ez az ígéret feltételes volt és a feltételeit a társaságok intézői nem teljesítették, a szövetség teljesen elhárítja magáról az ünneprontás vádját és a villamos vasutak bocsátására bízzák a továbbiakat.

Az alkalmazottak körében óriási felháborodást keltett ez a hír, még a leghiggadtabbak is haragosan kifakadtak *Jellinek* és *Hüvösök* ellen és vonszerte azt hangoztatták:

— *Majd megmutatjuk!*

Batthyány Tivadar gróf, a Vasutas Szövetség elnöke, tegnap a következő táviratot intézte a polgármesterhez: Tisztelettel felkérem, kegyeskedjék a villamos vasutak igazgatóságánál előzékenységet ajánlani a személyzetek kérelmével szemben; mert különben az elnöksétem alatt álló Vasutas Szövetség, amely 20-ikán a sztrájkba lépést megakadályozta, a sztrájk kitörését többé megakadályozni aligha lesz képes.

E táviratra *Bárczy István* polgármester, a tanács határozata alapján, a következő távirati választ küldte *Batthyány Tivadar* grófnak: A főváros tanácsa a villamos vasuti személyzet kérelmére nézve, egyfelől a villamos vasuti vállalatok igazgatóságával, másfelől az alkalmazottak megbízottjaival tárgyalásokba csak akkor bocsátkozhatik, ha az alkalmazottak kívánságait a tanács elé terjesztik és ha a tárgyalásokra szükséges időig a sztrájkot függőben tartják.

Kimondják a sztrájkot.

A villamos vasuti alkalmazottak tegnap éjjel a végállomások mellett lévő kocsmákban gyűléseket tartottak, mert megtudták, hogy az egyik társaság igazgatója, *Csöke Ferenc* a kereskedelmiügyi államtitkárnál kijelentette, hogy

a mozgalmat hatalmi kérdésnek tekinti. Szerinte csak azért indult meg a mozgalom, hogy az Országos Vasutas Szövetség magához ragadja az alkalmazottak fölött való korlátlan rendelkezési jogot. Ezért is engedményeket nem tesz, tárgyalásokba nem bocsátkozik. Ha a munkások követeléseik közül a hatalmi természetűeket kikapcsolják, fölveszi a bérjavítást célzó kívánságokra nézve a tárgyalást. Akkor sem a Szövetséggel, hanem csak a munkásokkal.

Enek a nyilatkozatnak tite hihetetlen gyorsasággal elterjedt a vonalakon. A munkások a gyülekezeten elhatározták, hogy ma megkezdik ugyan a munkát, de még a délelőtti folyamán abbahagyják a kocsikat nem viszik be a remizébe. A Vasutas Szövetség Royal-szállóbeli helyiségeiben azonban még az éj folyamán fővilágosították az alkalmazottakat, hogy *büntetésendő cselekményt* követnének el, ha a kocsikat a nyílt vágányokon magukra hagynák. Erre odamódosították előbbi határozatukat, hogy nem hagyják ugyan abba a munkát, de szigorúan betartják a szabályokat. Szóval kimondták a passzív rezisztenciát. Ezzel lehetetlenné válik a forgalom. A kocsivezetők betartják a kocsik között előirt távolságot, betartják az ugynevezett három kapcsolósos menetsebességet, a megállóhelyeknél annyi ideig állnak, amennyit a szabályok előírnak, a kocsizok pedig egyetlen emberrel sem bocsátanak többet a kocsikra, mint a hányat a rendőrség megegyed.

A határozat végrehajtására azonban nem került a sor. Az igazgatóságok ma reggelre összes munkásaikat berendezték. A szabandnaposakat is. A kocsikra azonban nem eresztették őket. Új forgalmi listát adtak ki s a nem teljesen megbízható embereket visszatartották. Így történt, hogy a vonalakon félannyi kocsi sem indult ma reggel, mint máskor. A hüvös-völgyi, zugligeti, közvágóhid-óoudai, farkasléti, temetői, városligeti körforgalmi vonalakon huszonkettő helyett tizenkettő, illetve husz helyett tíz kocsi indult. Az összes vasutársaságok kétezerhatszáz alkalmazottja közül csak ezerkészsázat bocsájtottak kocsikra.

A közuti villamos minden alkalmazottja ma reggel a következő rendeletet kapta:

— Jelentse ki, hogy *semmiféle sztrájkmozgalomban részt nem vesz* s hogy szigorúan alkalmazkodik a társaság szabályaihoz. *Ha ezt holnap reggelig meg nem teszi, elbocsájtottnak tekinteték.*

Ez a rendelet óriási konsternációt idézett elő az alkalmazottak között.

A B. U. R. vasut nyugati pályaudvar előtti végállomásán reggel negyedfél órakor tizenkét rendőr kíséretében megjelent az alkalmazottak között *Timár Lajos* mérnök, *Vikár János* forgalmi főnök, a főellenőr és *Lövöy* főgépész. Föl-szóították a munkásokat, kötelezzék magukat írásbelileg arra, hogy a Vasutas Szövetség kö-telékéből kilépnek. A vállalat 95 munkása közül 85 aláírta az ívet. Az alkalmazottak ezt később megbánták s kijelentették, hogy aláírásuk dacára sem lépnek ki a Szövetségből.

A „nem megbízható elemek” visszatartása nagy elkeseredést okozott a munkások körében. Összegyűltek a Szövetség hivatalos helyiségében s ott délelőtti tizenegyedfél órakor kimondták az általános sztrájkot.

A határozat megokolása az, hogy a vállalatok igazgatóságai a személyzet egy részének kitérésével sztrájkot tartanak.

Megálltak a kocsik.

Budapesten ma délben váratlanul kitört a villamos vasuti alkalmazottak sztrájkja. A nagyközönségnek tudomása volt ugyan arról, hogy az alkalmazottak

és az igazgatóságok között éles ellentétek merültek föl, de a sztrájk kitörését csak a holnapra várták és különösen arra nem gondolt senki, hogy a munka beszüntetése a déli órákban, a legnagyobb forgalom idején fog megtörténni. Miként a nagy vasuti sztrájk idején, adott jelre, ahol épen volt, ott állottak meg a villamos kocsik, a kocsivezetők és kalauzok elhagyták a kocsikat, amelyek sokáig gazdátlanul vesztegeltek a nagy köruton végig és mindenütt, ahol villamos vasutak közelednek. *Berlini módszernek* nevezik a vasuti alkalmazottak világszerte a forgalomnak ily hirtelen megszüntetését és ezt a módszert választották most nálunk is a villamos vasutak alkalmazottai, hogy a sztrájk a közönséget és a társaságok igazgatóságait meglepjen.

De nemcsak a két villamos társaság és a földalatti villamos vasut alkalmazottai sztrájkolnak, hanem az összes alkalmazottak, akik az országos vasutas-szövetség villamos alosztályába tartoznak.

A sztrájkot a városi villamosvasut alkalmazottai kezdték. Titokzatos jelszóra délelőtt 11 órakor megállt egy-egy kocsi a Boráros-téren és a Baross utca sarkán. Mindkét helyen *torlódás keletkezett* s csakhamar egész sor kocsi vesztegelt az uttesten. A nagyközönség ekkor még nem tudta, hogy mi készül.

— Mi baj, kérdezték kíváncsian, áramszakadás, eltört a hajó, találgatták, amikor sorba állottak a drága kocsik az egész József köruton.

— *Kezdődik a sztrájk*, kiáltotta a legelől veszteglő kocsi vezetője.

A hír roppant gyorsanszétfutott. Rendőrök izgatottan szaladtak a telefonhoz és tíz perc múlva négy lovasrendőr vágatva meg is érkezett a Boráros-térre, hogy eloszlassák az időközben százakra szaporodott tömeget.

— *Vissza a kocsikra*, kiáltotta egy rendőrelőőr a kalauzokra, ha megszöknek, letartóztatjuk magukat.

Ki a Zöld vadász-ba.

A rendőr maga is sejtette, hogy fenyegetését nem válthatja be. Száznál több vasutas szállt már le a kocsikról és megindultak a sztrájk-tanyára. Jelszónak kiadták:

— *Éljen a harc, ki a Zöld vadász-hoz!*

Amikor a Mosonyi utcai kaszárnyából elegendő számú rendőrt vezényelték ki a villamos közlekedés óriási terjedelmű utvonalaire, a kocsik már üresen álltak és a sztrájkolók sűrű rajokban vonultak ki felé a városligetbe. A csoportok minden sarkon új alkalmazottakkal szaporodtak s a Hermina-uton már végnélküli tömegbe olvadtak, amely aztán ott szorongott a Hermina-uti vendéglő kerthelyisége előtt.

Riadó éljenzés hangzik. Jönnek az újpestiek, jönnek a Kerepesi-utiak.

— Szaktársak érkeztek, éljen az összetartás!

Az emberek nagy gomolyagokat képeznek, összeülekeznek, csókolóznak és egymást lelkesítik.

— *Mindhalálig egyik maradunk!* — kiáltják a csoportok vezetői.

— *Forradalom?* — kérdezik az arra járók.

— Nem, a villamosok alkalmazottai sztrájkba léptek, — hangzik a felelet.

A sztrájk-tanya előtt öt tagbaszakadt

hatalmas kalauz fogadja az érkezőket s az idegeneket igazolásra szólítja föl.

— Teremtett lélek ide tudunk nélkül be nem léphet! — mondja az egyik, hatalmas lökéssel kirugva egy holtrészeg tót napszámot, aki minden áron be akar jutni a tanyára.

A „Zöld-vadász” nagy kertkelyiségének közepén két póznára nemzetiszínű zászlót tűztek ki. A zászlón ez a főírás olvasható:

A Magyar Korona Országainak Vasutas Szövetsége.

Izgalmas jelenetek.

A közuti villamos-társaság vonalain a sztrájk később kezdődött. Tizenegy óra elmúlt már, amikor egymásután 4 városi villamoskocsi a nyugati pályaudvarhoz érkezett, amely előtt a Lipót- és Váci-körut felől a közutiak közlekednek. A városi villamos emberei a nagy tér felé szaladtak, a *sinekre léptek* és odakiáltották a közutiaknak:

— *Megállani, sztrájkolni!*

Az első kocsi vezetője megállítja a kocsit, nyugodtan kiemeli a nagy vas kulcsot és leszáll. Példáját követik a többi alkalmazottak, a kocsivezetők és kalauzok, nyakukon a jegy- és pénztáskával.

A munkabeszüntetés több izgalmas incidenssel is járt. Délután fél háromkor a Váci-körut és Markó-utca sarkán sztrájkolók megtámadták egy Óbudára menő kocsi vezetőjét. *Véres verekedés keletkezett, amelynek a rendőrség vetett véget.*

A nyugati pályaudvar előtt több száz főnyi közönség gyűlt össze és *zajosán szikkozódott* a sztrájk miatt. Epen ebédidő volt és ilyenkor ezrével szállították a villamosok a hivatalnokokat és kereskedelmi alkalmazottakat Újpestre, Rákospalotára és a budai városrészekbe. A rendőrségnek kellett közbelépnie, hogy a haragos és *tettegességre készülő közönséget lecsöndesítse.*

Kellemetlen incidens játszódott le a Kerepesi-ut és Erzsébet-körut keresztezésénél is. A városi vasut alkalmazottai épen a közuti keresztező vágányain állították meg kocsijaikat. Jó idő telt el bele, amíg a városi kocsijait, amelyek a kocsiforgalmat is megakasztották, a keresztező vágányokról kitolták.

Kossuth Ferenc a sztrájkról.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter ma kijelentette egy újságírónak, hogy a sztrájk ügyének jelenlegi stádiumában *nem áll módjában bármit is tenni.* A társaságok igazgatóit már tegnap magához hívta, de mindketten kijelentették, hogy az alkalmazottak *kívánságai teljesíthetetlenek.*

A villamos vasutasok nagyobb küldöttsége tisztelgett ma délután *Szterényi József* államtitkárnál, akit megkértek, hogy közvetítse a békét. Szterényi kijelentette, hogy neki el kell utaznia, de megbízta *Stettina József* miniszteri tanácsost, hogy vezesse a holnap kezdődő békéltetési tárgyalásokat.

A képviselőház folyosóján gyorsan terjedt el a sztrájk híre. *Bakonyi Samu* rögtön fölkereste Kossuthot és Szterényit, akiket megkért, hogy a sztrájk megszüntetése érdekében lépjenek közbe. Együttal megsürgette a sztrájktörvény benyújtását is. Kossuth és Szterényi kijelentették, hogy a kormány minden eszközzel azon lesz,

hogy a sztrájkot kölcsönös megalégedésre megszüntetni lehessen.

A sztrájkolók segélyezése.

Egy újságírónak alkalma volt a sztrájk dolgában *Turchányi Pállal*, a Vasutas Szövetség igazgató-alelnökével beszélgetést folytatni. Turchányi Pál kijelentette, hogy a *Vasutas Szövetség meg akarta akadályozni a sztrájkot.* Hogy ez nem sikerült, nem az ő hibája. A sztrájkot egyébként a Szövetség nem tartja törvénytelen eszköznek s ezért föl fogja szólítani vasutas tagjait, hogy vállaljanak szolidaritást a sztrájkolókkal és *részesítsék őket a legmészebbm nő anyagi támogatásban.*

A sztrájkolók szükségét semmi esetre sem fognak szenvedni. A szövetség negyvenezer koronával kész őket segíteni, de megígérték támogatásukat az Osztrák vasutas szövetség és az Osztrák villamos alkalmazottak szakegyesülete is.

Véres összeütközések.

A délután és est folyamán több helyen *véres összeütközés volt* a sztrájkolók és a társaságoknak munkában álló emberei, valamint a rendőrök között.

A központi városháza előtt, a Károly-köruton *kisiklott egy kocsi*, mire a remizből két kocsi küldtek ki a kisiklott kocsi elvontatására. A sztrájkolók megtámadták a két kocsit, bevették ablakaikat és az oda-siető rendőröket kövekkel megdobálták. A rendőrök erre kardot rántottak és nekimentek a sztrájkolóknak, akik közül *többeket megsebesítettek és letartóztattak.*

Hasonló jelenet játszódott le a Kerepesi-uton, ahol mérnökök és segéd munkások vezették a kocsikat. Itt is megtámadták a sztrájkolók a kocsikat, összetörték az ablakokat és *kövekkel eltorlasztották a sineket*, a rend helyreállítására kiküldött rendőröket pedig *kövekkel és vasszerszámokkal megdobálták.* A rendőrök kardlappal a zavargók közé vágtak s *több sztrájkolót megsebesített és letartóztatott.*

A városi villamos vasut, amelynek forgalma majdnem egész napon át szünetelt, délután négy órakor föl akarta venni a forgalmat. A sztrájkolók azonban föltartóztatták a kocsikat, s *kövekkel meg-rakták a sineket*, úgy, hogy egy óra múlva be kellett szüntetni a forgalmat.

A közuti villamos kocsijai gyéren egész napon át közlekedtek. Este 8 órakor ez a társaság is beszüntette a közlekedést, egyrészt mert nem volt elegendő személyzete, másrészt mert zavargásoktól tartott.

Katonák a vasutak védelmére.

A főkapitányságnál este 8 órakor értekezet volt, amelyen résztvettek a társaságok gyárvezető igazgatói is. Tekintettel arra, hogy a rendőrség létszámánál fogva nem elegendő a remizek és kocsik védelmére, katonai asszisztenciáért folyamodtak. A hadtestparancsnokság kijelentette, hogy holnap 800 katonát bocsát a két társaság rendelkezésére.

Mindkét vasuttársaság holnap ismét meg akarja kezdeni a forgalmat. A közuti igazgatósága kijelentette, hogy alkalmazottainak *40 százaléka*, a városi pedig, hogy embereinek *25 százaléka* rendelkezésre áll és a forgalmat szűkebb keretben le is tudják bonyolítani. Ezek az adatok azonban nem felelnek meg a valóságnak, mert sokkal több alkalmazott sztrájkol, mint amennyit a társaságok bevallanak.

IRODALOM ES MUVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Rákóczi fia, színmű. (Bérlet C.)
Szombat: Rákóczi fia, színmű. (Bérlet A.)

Rákóczi fia.

Rákóczi Viktor négy felvonásos történelmi színművét ma este mutatta be a budapesti Vig-színház és holnap, pénteken este díszelőadás keretében mutatja be az aradi színház. A budapesti premierről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

A Vig-színház Rákóczi-darabjal fogadja a nagy fejedelemnek és bujdosó társainak hamvait, visszavezet a kuruc időkbe és magyar szölamok hangzanak le a színpadról, tárogató zokog, kard csörren, kibontják a prólibertate háborunak megtépett zászlaját. Rákóczi Ferenc fia, a tönkretett magyar hazának egykor reménysége jelenik meg, kezébe veszi a lobogót: Rajta kuruc, rajta!

Rákóczi Viktornak nagy az érzéke a színpadi hatások iránt. Megmutatta azt az Aranylakodalom című darabjával, amely a szabadságharc ötvenéves jubileumának volt alkalmi darabja. A Rákóczi fia, a Vig-színház mai ujdonsága, csak véletlenségből lett alkalmi darabbá. Már készen volt akkor is, amikor még nem remélhette Thaly Kálmán, hogy a király és az ország megbízásából elmehet majd a szent hamvakért. De most alkalmi darabbá lett és ez irodalmi szempontból talán hátrány, mert némileg lefogyverezi a kritikát, kassza szempontjából azonban alighanem nagy hasznára lesz a darabnak. A dramaturg itt is, ott is érezhet valami fogyatkozást és a pszichológus is észszelvonhatja néha szemöldökét, de a színházi praktikus ember ismét arra a meggyőződésre jut, hogy ez a Sipulusz nagyon jól tudja, mi kell a magyarnak a színház felsőbb és legfelsőbb régióiban és biztos kézzel tár elénk tarkabarka, csillogó, hatásos jeleneteket, hozza színpadra a hazafiság és osztrák gyűlölet mázával érdekessé festett és a figyelmet követelő alakokat. Élűkőn a fejedelem fia, a magyar sasflók, kinek élete lefolyását aggodalommal kísérik.

Látjuk, mint élnek belőle Bécsben a magyar szellemet, mint él itt világot tivornyázó pajtásával, de azért nem hal ki belőle egészen az ősi érzés, csak szunnyad benne és feltámad a hazai dalok hangjára.

Az előjátékban jelennek meg azok a magyarok, akik a Rákóczi fiát meg fogják téríteni. A Korláth Simon házában látjuk, mily nagyon sanyaru helyzetben van a haza. Prudens Tamás, az íródiák, akit Hegedűs Gyula személyesít, néhány szóval mesteri módon ecseteli a helyzetet és erősen drámai akkordokba csap Korláth Simon (Balassa Jenő), amikor kijelenti, hogy nem ereszti be házába a generálist, aki azért jönne, hogy az ablakból nézze az eperjesi diákok kivégzését. Mária, Korláth leánya honleányi bánattal figyel a történőket és buzdítja fel a férfiakat, hogy mentse meg a hazát, hiszen még nincs elveszve minden, él még Rákóczi fia. Varsányi Irén, a könnyűvérű hölgyek művészi ábrázolója, Mária szerepében meglepő hévvel hirdeti az ígét.

Cigányok csapatával jelenik meg Mária is, Prudens is. Rákóczi József, aki pedig apró szerelmi kalandokkal többet gondol, mint atyja hagyatékával, Prudens dalára lerázza a szellemi ígét. A gonosz Cerigo ezután már hiába szövi fondorlatait. Maga issza meg azt a bódító italt, amelyet Rákóczi fiának szánt attól oly bőbeszédű és őszinte lesz, — ez a Fenyvesi Emil

nagy jelenete — hogy most már egészen tisztán látja József, hogy ellenségek közt él és készséggel követi Máriát.

A történelmet persze Rákóczi Viktor nem hamisíthatta meg. Rákóczi fiának nagy vállalkozása nem sikerülhet a Rákóczi darabjában sem és a csernavodai táborból nem vezetik győzelemre a kurucokat. Hiába áldozza fel magát Mária, hogy az iránta érzett szerelem se bilincselje Rákóczi Józsefet, a hősből fellobban ugyan a szent tűz, de a Cerigo mérge ezuttal nem téveszt célt és a szegény sasflók követi Máriát.

Tanay Frigyes játssza a fiatal herceget. Ezt az ő testére szabták. Amint hogy minden szereplőnek juttatott Rákóczi jó szerepet. Így Szerényi Zoltánnak, aki egy koldus alakjában erős jellemfestést nyújt, Góth Sándornak, aki egy De la Rivière nevű kóbor lovagot játszik és a többieknek is, akik közül még a Jávorkát személyesítő Tapolcsay Dezsőt és Győző Lajost említjük fel, aki egy vén cigányt ad meglepő természetbűséggel.

Hozzájárul a darab hatásos voltaához a mintaszerű előadás, amely dicsőségére válik a Vig-színháznak. M. F.

* Treubadeur. Verdi örök életű operája került ma este színpadra Ferrari-val a címszerepben. Manrico már az ötödik nagy szerep, amelyben alkalmi volt megmutatni, hogy nemcsak jó énekes, de játszani is tud. Bár lassú indiszponálva volt, mégis erőteljesen, tisztán énekelte. Ugyanazt mondhatjuk Schubert Jennyről, aki Leonora szerepében méltó partnere volt Ferrarinak. Aúcena egyik legjobb szerepe Fenyvesi Margitnak; ma este is megmutatta, hogy kitűnően iskolázott hangú és intelligens opera-énekesnő, aki elsőrangú erőssége az opera-előadásoknak. Jó volt Ladászlav Luna grófja; második felvonásbeli áriáját nyílt színen erősen megtapsolták. Kórus és zenekar kifogástalanul működtek. (g. a.)

* Balla Béla kiállítása. Balla Béla festőművésznek az aradi iparosház kistermében levő kollektív kiállítását a két első napon nagyszámú közönség látogatta. A nagytehetségű fiatal művész képei általános tetszést keltettek a látogatók körében s ennek a tetszésnek megnyilvánulásaként már az első napokban hat kép talált vásárlóra. Balla Béla, aki most kapott ösztöndíjat a várostól, kiállításának anyagi sikere esetén Olaszországba megy tanulmányra, hogy a nagy olasz mesterek tanulmányozásával fejlessze tehetségét. A kiállítás, melynek megtekintése díjtalan, még csak rövid ideig marad nyitva. A műpártolók figyelmét felhívjuk a fiatal művész első vállalkozására, mely mindenképpen megérdemli a támogatást.

* Aradi festő képe Miskolcon. A Képzőművészeti Társulat felvidéki vándorkiállítását most fejezte be miskolci látogatását. A Miskolcon eladott képek között szerepel Uffersbach Jenő aradi festőművész Vitalkodó szocialisták című képe is, amely a műcsarnok idei tavaszi kiállításán egyaránt megnyerte a kritikusok és a nagyközönség tetszését.

* Egy aradi műépítész sikere. Fenyvesi Károly, a fiatal aradi műépítészek gárdájának egyik legtehetségesebb tagja a nagyszabedű köztemető építkezésénél a homlokzatok terveire kiírt pályázaton számos pályázó közül a második díjat nyerte. Fenyvesi, aki csak rövid ideje végezte műegyetemi tanulmányait, egyelőre még a Fodor és Reisinger-féle irodában dolgozik, de a modernség iránti erős érzékét és talentumát máris nem egy aradi épület tervezésénél volt alkalmunk tapasztalni.

A város dolgai.

(A közgyűlés második napja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 25.

Aradváros közgyűlésének második napja is élénk érdeklődés mellett folyt le. Ma töltötte be ugyanis a törvényhatóság bizottsága az Edey Illés László lemondásával megüresedett bizottsági tagságokat.

A város által alapított művészeti ösztöndíjak ügyében kiküldött bizottság tagjai: Lukácsy Lajos, Stauber József, Varjassy Árpád és Ring Géza oly értelmű indítványt adott be a törvényhatósághoz, hogy a színiügyi bizottság mintájára alakítsák állandó művészeti bizottság is, amely kezeli a törvényhatóságban felmerülő művészi kérdéseket. A város ugyanis nemcsak művészeti ösztöndíjakat ad ki, hanem évente nagyobb összeget fordít művásárlásokra, ahol okvetlenül szükség van szakértőkre. Eddig a művásárlásokat olyan bürokratikus módon intézték el, amely nem felel meg a célnak. A közgyűlés az indítványt elfogadta és kimosdta, hogy Institoris Kálmán polgármester elnöksége alatt egy tíz tagú bizottságot alakít. A bizottságba a négy indítványozót és Newman Samut küldte ki, azzal a megbízással, hogy őt, a törvényhatóságon kívül álló szakértővel egészítse ki magukat.

Dobró Pál a gellény-dűlőbeli földék bérlője, azzal a kérelemmel fordult a törvényhatósághoz, hogy a város mentse fel a bérleti összeg biztosítékának letétele alól. Müller Lajos dr. a kérelem teljesítése ellen szölt, míg Müller Károly pártfogásába vette. A közgyűlés teljesítette Dobró kérelmét.

Annak idején részletesen foglalkoztunk a Weitzer féle hagyatékhoz tartozó bécsipalota ügyével. Ennek az ügynek kapcsán, Lukácsy Lajos ma kérdést intézett a polgármesterhez a hagyaték iránt. A felvilágosítást Steinhardt Mór dr. tb. főügyész adta meg, megnyugtatóan a törvényhatóságot, hogy az örökség pár hét múlva már a város birtokában lesz, mert az eddigi akadályok elhárultak.

A közgyűlés tudomásul vette a belügyminiszternek a Marossy Miklós ügyében hozott azt a leiratát, amely feloldja a törvényhatóságnak a Marossy lemondását tudomásul vevő határozatát és a vizsgálat folytatását rendeli el.

Salacz Gyulát abból az alkalmából, hogy lemondott a székelyvár társulatnál betöltött állásáról, a közgyűlés meleg ovációban részesítette. Salacz meghatottan köszönte meg az ünneplést. Helyébe a törvényhatóság Jegeri Károly alügyészt küldte ki.

Nagyvárad város és az Andrányi-hagyaték.

(A porvontes város.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 25.

Nagyváradról jelentik, hogy egy immár két és fél év óta húzóó érdekes pörben mondta ki tegnap a nagyvárad kir. tábla a másodfokú ítéletet. A peres ügy néhai Andrányi Lajos nagyvárad nagykereskedő hagyatéka körül keletkezett. A város ugyanis az örökösöktől a városi intézményeknek hagyományozott összegek kamatait is követelte, de ezt az örökös Andrányi Károly aradi nagykereskedő nem volt hajlandó megfizetni. Így pörre került a sor. A nagyvárad törvényszéknél, az első fokon, a város javára döntött az ítélet. Miheltyi Lajos dr. ügyvéd azonban megfellebbezte az örökös képviselőtében a törvényszék ítéletét, amelyet a királyi tábla csakugyan megváltoztatott. Az érdekes pör részletei ezek:

Andrény Lajos nagyváradi meggazdag vas-kereskedő 1900. február 4-én halt meg. Végrendeletében 40,000 koronát hagyományozott jótékony célra és a jótékony adományok szétosztásával általános örökösét, Andrény Károly aradi nagykereskedőt bízta meg. Ebből az összegből az örökös intenciói szerint 5000 koronát juttatott Nagyvárad városnak, és pedig: az árvaháznak jutott 2000, a Csesztivó-alapítványnak 1000 és a városi gyermekkérdőház javára 2000 korona. Ezt az összeget Andrény Károly 1904. évi február 21-én a város pénztárába lefizette. Dus László tiszti főügyész azonban emellett a városnak szánt 5000 korona kamatját is követelte. Követelte pedig az összegnek 5% os kamatját az elhunyt halálnapjától számítva egészen a befizetés napjáig, összesen 1011 korona 62 fillért. Andrény Károly ezt a legutóbb is szokatlan követelést nem akarta teljesíteni, mire a város a bíróság elé terelte az ügyet.

A nagyváradi kir. törvényszék az első fokon a követelt összeget a városnak megítélte. Mihel'fi Lajos dr., az örökös ügyvédje ez ellen a kir. ítélő táblánál felebbezéssel élt. A táblától tegnap érkezett a városhoz az ítélet, mely Nagyvárad városát keresetével elutasítja. Az indokolás kifejti, hogy a város nem szerepelhet úgy, mint Andrény Lajos egyik örököse. Az összes hagyaték általános örököse Andrény Károly volt és az ő közvetítésével az adományozott 5000 korona csak mint hagyomány illeti meg a várost. Az örökös az elhunyt semmiféle terminushoz nem kötötte, sőt a jótékony-ságra szánt 40 000 korona hagyaték elosztását is tetszésére bízta. A város tehát ebben a perben nem szerepelhet mint örökös és így az elhalálozástól a befizetésig számított elmaradás idejére a hagyatéki kamatra igényt nem tarthat. Az ítélő tábla a várost, mint vesztes felperest 150 korona 80 fillér költség megfizetésére is kötelezte.

Dus László tiszti főügyész az ítéletet azonnal közölte a tanácscsal. Egyben a tanács határozatát kéri haladéktalanul arra, hogy a törvényes 15 nap alatt a felebbezést a kúriához benyújtassa.

Súlyos válság küszöbén.

Követelik a létszámemelését.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 25.

A magyar politika horizonján újból felhők mutatkoznak. Goluchowski utódjának Aehrenthal báró személyében való kinevezése, Pitreich váratlan lemondása és utódjának, Schönnaich-nak gyors kinevezése mind olyan jelenségek, amelyekből azt lehet következtetni, hogy az osztrák-magyar közös politikában teljes változás fog beállani.

A függetlenségi pártban — mint Budapestről táviratozzák — nem nézték megjegyzés nélkül ezeket a jelenségeket annál kevésbé, mert a bécsi lapok, élén a N. F. Pr-vel nyilatkozatokat amelyekben arról van szó, hogy a jelenlegi magyar kormány a királylyal kötött paktumban koncessziókat tett az ujonclétszám fölemelésére vonatkozólag.

Igy az egyik bécsi lap szerint Pitreich remélte, hogy a kényszerítő szükség mégis ráveszi a koalíció vezéreit az ujonclétszám fölemelésére. Schönnaich, az új hadügyminiszter pedig ma egy intervjuban kijelentette, hogy nézete szerint a paktum nem olyan, amely kizárná a katonai létszám fölemelését.

A magyar politikusok előtt tehát úgy áll most a kérdés, hogy vagy jogosulatlan a katonai körök követelése, amelyet a létszám fölemelése iránt támasztanak, vagy pedig a paktumban, amely még most sem látott napvilágot, csakugyan van olyan pont, amelyből arra lehet következtetni, hogy szükség esetén köteles a magyar kormány az ujonclétszám fölemeléséről gondoskodni.

A függetlenségi pártkörben, különösen a radikálisok csoportjában konsternációt keltettek ezek a hírek. Sokan követelik, hogy a kormány ismertesse a paktum teljes szövegét, már azért is, mert Bécsben általában mint tényt kolportálják, hogy csakugyan lehetséges a létszámemelés a paktum alapján.

Valószínű, hogy a Rákóczi-ünnepségek után újból igen komoly válság előtt áll az ország. Erre vall az is, hogy a félhivatalos Magyarország holnapi számában Felhők cím alatt vezércikket közöl, amely igen pesszimiztikus hangon a lefolyt hadügyminiszter-válságban — mint sokan — csiráját látja súlyos politikai válságok egész sorozatának.

A M-g szerint úgy áll a dolog, hogy a katonai körök a közös hadsereg létszámának fölemelését elodázhatlannak tartják. Ezzel szemben áll a magyar nemzeti fölfogás, amely törhetlenül ragaszkodik ahhoz, hogy több áldozat, vagyis ujonc-emelés csakis a magyar nemzeti követelések teljes kielégítése ellenében adható.

Ausztriában és Magyarországon gyorsan keresztül akarják vinni a választási reformot, hogy utána rögtön előállhassanak a katonai követelésekkel.

HIREK.

— A békéscsabai választás Békéscsabáról sürgönyzik: Heves előcsatározások után ma folyt le az Achim L. András mandátumának megsemmisítése folytán szükségesé vált választás. Két jelölt áll egymással szemben: a demokrata Pető (Polatsék) Sándor dr. budapesti ügyvéd, akit Achim pártja támogatott és Beliczey Géza a kormány párti. Hánn Béla választási ellenőrk kilenc órákor elrendelte a szavazást. A választás délig, kisebb csetepatékat leszámítva, rendben folyt. Délben vált köztudomássá, hogy Zsilinszky Endre dr., a Beliczey-párt csopos tagja átlépett a Pető-párt-hoz. Zsilinszky a választás színhelyén beszédet is mondott, amelyben fölhevítve híveit, hogy csatlakozzanak a Pető-párt-hoz. A válas tók egy része erre megtámadta Zsilinszkyt, a csendőrség azonban helyreállította a rendet. A választás este fél hét órákor ért véget. Összesen 1606 szavazatot adtak le. Ebből

Pető Sándor 904

Beliczey Géza 702

szavazatot kapott, Pető Sándor tehát 202 szö-többséggel Békéscsaba képviselője lett.

— Rákóczi ut. A nagy ünnep alkalmából, amelylyel a hazája földjébe pihenül megtérő Rákóczi Ferenc fejedelmet és bujdosó társait fogadja a főváros is, egy újság fölvetette azt az eszmét, hogy a Kerepesi utat, amelyen a hamvakat végig viszik, Rákóczi utának nevezzék el. Rákóczi emlékezete a fővárosban úgy sincs kellőképpen megőrizve, mert a Rákóczi tér bizony nem elég méltó emlékeztető a dallás időkre s azoknak dicső hőisére, aki megérdemelné, hogy hazája fővárosának egyik leghatalmasabban látkető erét, sugárútját jelöljék az ő nevével. Nem volna-e szép dolog, ha Rákóczi

utjának folytatása lenne a Kossuth Lajos utcája, amelynek végén túl Erzsébet királyné hidja köli 5-sze a főváros egyik felét a másikkal, a királyi várossal? Mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi, Budapest székesszék város tanácsa a maga részéről is megacarta örökíteni a nagy bujdosó haza fiak emlékezetét, mai fölé-séből elhatározta, miszerint megkeresi a köz-munkák tanácsát, hogy a főváros legforgalmasabb utvonatát, a Kerepesi utat Rákóczi-utrák, a Gödöri utat pedig Thököly utnák nevezze el.

— A Maros-híd és a révjog. A város törvényhatóságának mai közgyűlése elfogadta a tanácsnak a fabidak ügyében tett javaslatát és a hidak kijavításával Böhm Géza és Kádár József vállalkozókat bízta meg. A tanács indítványozta, hogy a révjog bérleti szerződése hosszabbtassák meg; ezzel szemben Müller Károly azt indítványozta, hogy a város a bér-lőnek három hónapra mondjon fel és a közgyűlés így határozott.

— A bíróság köréből. Az igazságügyminiszter Szalay Dezső dr. aradi kir. járásbíróági és ifj. Tömör Lajos gyulai kir. törvényszéki aljegyzőket, jelenlegi alkalmazásuk helyén, jegyzökké nevezte ki.

— Kettős halál egy családban. Készenesen lesújtó gyászeset történt tegnap Aradon. Egy kiterjedt családban egyszerre néhány óra különbséggel meghalt az anya és a leánya. Az anya: özv. Neidenbach Jánosné született Schur Katalin, a ki október 24-én esti nyolc órákor halt meg; ugyanaz ójjal fél tizenkettőkor meghalt a leánya, özv. Jasper Frigyesné született Neidenbach Laura. Az anya 89, a leánya pedig 62 éves volt. Holnap délelőtt egyszerre temetik mindkettőjüket.

— Arad Rákóczi-képe. Aradváros mai közgyűlése Lukácsy Lajos indítványára elhatározta, hogy II. Rákóczi Ferencnek Illence Lipót által festett képét a közgyűlési teremben helyezi el. A képet a fejedelem emlékére tartandó díszközgyűlésen tepezik le.

— Halálozások. Bója Imre aradi polgár ma reggel, életének 61 ik évében meghalt. Özvegye szül. Molnár Kára, gyermekkel és kiterjedt rokonság gyászolta. Temetése pénteken délután 8 órákor lesz a György utca 87. sz. házból.

Özv. Gottler Lipótné, szül. Buzáth Julia október hó 23 án, életének 68 ik évében Páliscsában hirtelen elhunyt.

— Rákóczi aranygyapjas rendjele. A kormány ötszázötvenezer koronát szavaztatott meg legkiválóbb, legideálisabb nemzeti hőszűr, a bujdosásban elhalt II. Rákóczi Ferenc tetemének hazaszállítására. Ebből az ötszázötvenezer koronából természetesen futnia kellett volna azoknak a mellékes költségeknek is, amelyek az ünnep során mutatkoznak. Így a díszmenetben egy apród bársonyvánkoson viszi a nagy fejedelem aranygyapjas rendjét is, amelynek Rákóczi életében tulajdonosa volt. Mi sem természetesebb, mint az, hogy a magyar nemzet e nagy ünnepén hamis dolgoknak megtörténniök nem szabad. S mégis, az aranygyapjas rend nem aranyból s nem zománcozva készült, hanem közönséges rézből s mivel az idő rövid, tehát csakis festik a — zománcot. Az iparos, akit ezzel a munkával megbíztak, Grossmann Gyula, katonagombgyáros, a VIII. kerületi Futó-utcsában. Vajjon? Igazán, Rákóczi, aki mérhetetlen vagyonát, hazáját, családi boldogságát áldozta fel nemzetéért, csak talmi rendjelet érdemel az uraktól? Nem! A nemzet megérti, fölfogja s kellőképpen méltányolja a fejedelem halhatatlan érdemét. Más itt a ludas Esetleg mások, akik úgy gondolkodnak, hogy a rendjelet vivő apródhoz úgy sem fér közel olyan, aki megállapíthatná, hogy nem mind arany, ami fénylik...

— **Elégett ravatal.** Mezőkovácsházáról jelentí tudósítónk: Takács Julianna itteni fiatal leány tegnapelőt meghalt, díszes ravatalt állítottak neki és éjjel két asszony virrasztott mellette. Az asszonyok azonban elaludtak és a gyertya lángjától a szemfedél tüzet fogott. A fojtó tüzre az asszonyok felébredtek és lármát csaptak, de a nagy füst miatt ők sem találták meg a kijárást és eszméletlenül összeestek. Véletlenül arra járó emberek észrevették a szobából kitóduló füstöt és felkeltették a háziakat. Mire a tüzet eloltották, a ravatal és a holttest teljesen szénré égett.

— **Gyilkosság a t. bolydában.** Riuméből jelentik: A múlt éjszaka borzalmas vérengzés történt az ottani örütek házában. Egy Petrich Aurél nevű örül valahogyan baltát kerített és Benzán nevű álvó társát életveszélyesen megsebesítette a f. jén. A dühöngő ember azután egy Picchioluto nevű betegat sebesített meg. Végre az ápolók nagy nehezen megfékeztek Petrovichot. Amikor képszerzubbonyt adtak rá, azt kiabálta: — *En Schmerling miniszter vagyok!* — *En vagyok Ferenc József király!* Benzán életbenmaradásához nincs remény; a másik sebesült is élet és halál között lekszik a tébolyda kórházában. Arról azonban nem szól a tudósítás, hogyan került az öngyilkos örül kezébe a balta.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter a butyitól m. kir. adóhivatalához *Vitalyos Ákos* gödöllői adóhivatali elhelyeztetésére adóhivatali pártárnyokká nevezte ki.

— **Csőd Aradmegyében.** Az aradi törvényszék *Eberlein József* világi kereskedő ellen a csődöt elrendelte. Csőd ügygondnokul *Vannay János dr.* aradi, helyettesül *Vajda Jakab dr.* világi ügyvédet rendelte ki.

— **Az aradi fűszerkereskedők és a cukorárak.** Azon körülmények, amelyek hatása alatt az összes fogyasztási cikkek megdrágultak, nem hagyták érintetlenül a cukor árkait sem. A világpiacon, a mint ismeretes, mindent fölment a cukor jegyzése és egyelőre nincs is kiút arra, hogy az árak csökkenjenek. Az aradi fűszerkereskedők ennél fogva szükségét érezték annak, hogy a cukor árakat egyenesen megállapítsák. Erre nevezte az Aradi Kereskedők Körében több ülést tartottak és végül kötelező megállapodásra jutottak, amely szerint az aradi fűszerkereskedésekben a cukrot *kétféle* árúként árulják: a sűvegben 80 fillér, kimérve 84 fillér, kocka-cukor. 30 kilós kartonokban, kilogrammonként 84 fillér, kocka-cukor, kimérve 88 fillér, por-cukor 88 fillér. A kötelező egyezményt az összes aradi fűszerkereskedők aláírták és a szombat, október 27-én életbe lépett.

— **Veszek tört aranyat.** ezüstöt, gyémántot, briliántokat, gyöngyöket, a legmagasabb árkért, avagy új tárgyakra átcserelek. Nagy ékszer, ezüst, drágakő és finom genfi zsebóra raktár. Nagy választék elsőrendű nehéz tüzezdüstit China ezüst ajándéktárgyak és evőeszközökben, egyedüli elárúsítása a világ legjobb ezüsttisztító szerének. Tisztelettel: *Weinberger Ferenc* Aradon, Fischer Eliz pa. ota. Telefon 439. 2479

— **Szappanok, fogkefék és pipere szerek** legújtanysabban *Vojtek és Weisznál.* 112

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Kereskedelmi szaktanfolyam.** Az Aradi Kereskedők Köré könyvvel és levelezési, valamint gyorsírási tanfolyama, amennyiben még megfelelő szán u részvevő jelentkezik, november elején megindul. A könyvvel és levelezési tanfolyam díja az egész tanfolyam idejére három korona, a gyorsírási tanfolyamé havonként két korona. Fölviljuk mindazokat, akik e tanfolyamok valamelyikén részt chajtanak venni, hogy október 28-ig a kör titkári hivatalában ezt bejelenték. Az Aradi Kereskedők Köré közmívelődési osztálya.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az ignesti zendülők. Mint tegnap megírtuk, az aradi kir. törvényszék most vette tárgyalás alá az ignesti lakosok bűnpörét, a *Daempff István m. kir. főerdész* ellen elkövetett hatóság elleni erőszak ügyében. Hosszu tárgyalás után a tör. ényészék büntető tanácsa *húszonhárom* ignesti lakost mondott ki vétkesnek, s ezek közül *egy*et három hónapi, *hármat* két hónapi, *tizenkilevet* pedig egy hónapi elzárásra ítelt.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, október 25

Amerika % olcsóbb. Kínát és vételkedv korlátolt. Elkelt 15,000 metermázsa tartott áron. Az arak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Buza októberre	7.16—7.17
Áprilisi buza 1907-re	7.43—7.44
Rozs 1907. áprilisra	6.51—6.52
Zab 1907. áprilisra	6.99—7.—
Új tengeri 1907-re	5.14—5.15

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	7.15—7.16
Áprilisi buza 1907-re	7.41—7.43
Rozs 1907. áprilisra	6.50—6.51
Zab 1907. áprilisra	6.95—6.96
Új tengeri 1907-re	5.13—5.14

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	672.—
Magyar jelzálog hitelbank	510.50
Déli vasut	181.—
Városi villamos vasut részvény	311.—
Közuti vasut részvény	572.—
Salgótarjáni köszénbánya	620.10

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük mindazon hivatalok, testületek és egyesületek vezetőit, akik ezirányú kérésünkhöz eddig meg nem tenettek eleget, hogy a bekért névjegyzékeket az *Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára* nek címtára részére hozzánk legkésőbb október hó végéig elküldeni sziveskedjenek.

Vidéki tudósítóinkat kérjük, toz az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára részére az illető községek kiigazított címjegyzékeit *minél előbb* küldjék be hozzánk.

Álom . . . Valóság Öntől, aki előzőleg már elkényeztetett bennünket, jobb munkát várunk. Ez kissé színtelen és tárgyánál fogva sem felel meg egy igényekkel teljes olvasóközönség izlésének.

Pártos Bence (Budapest) Szives érdeklődését köszönettel vettük s szivesen látjuk tovább is. A beküldött verset és cikket napárunkban közöljük.

CSARNOK.

Chamonixból a Mont-Blancra.

Irta: Dr. Heppes Béla. [5]

(Folytatás.)

Franciaország és Svájc abban egyezett meg, hogy Genfből Chamonixba vezető vasuti vonalon a határon vámot nem állít. Ez az egyetlen pontja Európának, ahol két ország találkozási helyén vámőrök nem alkalmatlanok. Előzőt 15 esztendővel még az utasok ellenőrizve voltak; de a „Mont-Blanc” miatt Franciaország mindig „külföldi” küllemtelenségbe keveredett és most inkább eltűri a nagymérvű dohánycsempészetet, semmint az utasok máhált átvizsgáltassa.

Jegyzető kalauz a vonaton nem utazik s az ellenőrzést az illető vasuti közegek a le és felszálláskor tejsítik — már tudnillik ha a jegy érvételére a megszólított utas kötelnek áll. Ha nem áll kötelnek, ugy a vasuti közeg a legnagyobb udvariassággal vonul vissza, mert a parancsban az van, hogy a geni chamonixi vonalon az utasokkal a legnagyobb tisztelettel és

előzékenységgel kell bánni és nem szabad őket lázalmikban megzavarni.

Ennek dacára énnekem szent meggyőződés, hogy ebben a nagyműveltségű tarsaságban nem volt egyetlen egy ember sem, aki jegy nélkül utazott. Végre az utazó közönség a vasuti kupékon elhelyezkedett.

A francia nyelv igen gazdag udvariasságot és rokonzást tartalmazó kifejezésekben, de ezen gazdasága mellett sem volt elegendő annak a keserű megbánásnak, annak a végtelen fájdalomnak az esetelésére, amelyivel a művet Nyugat Mont-Blanc a kajal egy egy véletlen hábaütés, mások es önmaguk előtt kimentettek.

A vonat megindult. Az utazó közönség egy társaságot képezett Berberich és én a vonatot kísérő, de sohasem alkalmatlanok kalauzotk azt igyekeztünk megtudni, hogy utazik a vonaton valami nagyobb európai „Név.” A kalauz egy pápa csahatatlanságának tekintélyével és egy arcopag „it”-jével egy reánk vetett szomorú és lemondó mosoly kíséretében azt felelte, hogy a vonaton semmiféle európai „Név” nem utazik, hanem akik utaznak, azok közönséges rablok és gyilkosok, akik az ő idegeit izsoként tépik ki a testéből. Egyebként pedig egy chamonixi vasuti kalauz köteles szerénységével, de egy verbeli francia szellemességével, piástolhatlan guynyal, azon kérdést intézte hozzám, hogy tudok-e „díjbirkózni,” mert sok az utas, kevés az ablak és La Fayette St. Germainben egy óra múlva nagyszerű arena lesz.

A zsufoltság megtelt vonat minden abakából öt hat látcső volt neki fektetve az elő táru ó tájképeknek és elsőrangú fényképező gépek igyekeztek, a különben most még nem különös szépségű, rohanó virányokat, hegyes erdőt és lankás részleteket emlékképen megörökíteni. Annemáse után figyelmeztetett Berberich, hogy egy kanyargónál látni fogjuk távolról a „Mont Blanc”-ot.

A kanyargó előtt az egész utazó közönség neki fektet az ablakoknak. A vonat lassította futását. Keresztül ment egy rohanó folyócskán. Megkérült egy hegyfarkat. A következő pillanatban felemelkedett előttünk egy hihetetlen magasságu barok, három kupolás, fehér szentegyház. A láng beleszapott a szívembe. Izonyunak, félszemetesnek, ijesztő magasságunak tunt fel. Azt a becyomást teszi, hogy még mindig folyton emelkedik, pedig már is a ritkuló levegő halálos spnceraába nyula odik. — Igen! Ott volt ő, a Fenséges, a Nagyszerű, a Káprázatos, a Leirhasatlan! A dicsőnyo megbüvölő; a nyugalmi ünnepélyes, az öltözet, a melyben trono, hófehér; a tekintetétől megremeg az érzelmes szív; fismagasztosul a romantian lélek és könnyel telik meg az öt látó szem.

A trónja szilárdabb, mint egy mesebeli királyé; tízezer esztendő vharja sem tudja elbőpörni.

Büszkébb mint egy európai uralkodó; a kit ő kebiére fogad, az nem lehet sem Don Quichote, sem Sancho Panza. Az ő fehér kupolakkal és jégtornyokkal felékesített udvarában csak avatottak nyerne bebocsáttatást s kívül marad azon a jogosulatlan isfelé törekvés mart-léc bada.

Ő, mint a Magasságok és Mélységek ura szövetségre lépve a Viharokkal, elevenek és holtak felett is ítél. A Savoyiak imádják; mert ez a hatalmas hegy nekik nemcsak uruk, hanem egyuttal gondos eltartójuk is.

(Folytatása következik.)

Nemzeti Színház.

C) bérlet.

C) bérlet.

Pénteken, 1906. évi október hó 26-án.

Rákóczi fia.

Tő. ténelmi színmű 4 felvonásban. Irta: Rákosi Viktor. Zene- és ének részelt összeállította: Vincze Zsigmond.

SEMÉLYEK:

Korláth Simon Hunyadi J.	Cerigo márk	Várnai Jenő.
Mária, leánya Kápolnai J.	La Riviere	Delli Lajos.
Jávorka Berégi S.	Muskétás	Kulcsár L.
Szentgyörgyi Ladiszlai J.	Vén cigány	Borbély S.
Van Rieven Faludi K.	Vén koldus	Szathmári A.
Rákóczi József Kesztler Ede.	1. cigány	Bankó Gizl.
Solári gróf Marházi M.	2. cigány	Bankó József.

Közdete este 7 óra föl érákor.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 25. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 121—123 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 125—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 127—128 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
A hizott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

IDEGENEK ARADON.

Október 25.

Fehér Kereszt szálloda. Halász Sándor dr. miniszteri tanácsos Budapest. — Losonczy Lajos dr. miniszteri titkár Budapest. — Littner Mihály gyáros Baja. — Tárnosi M. máv. felügyelő Budapest. — Mandel Ignác mérnök Budapest. — Dick Péter vállalkozó Budapest. — Kohn Bernhard kereskedő Budapest. — Sene Ferenc pénzügyi hivatalnok Budapest. — Erdélyi Nándor háztulajdonos Budapest. — Siklós Tivadar nyug. járásbíró Keszthely. — Koller Lázár birtokos Alcsút. — Singer Hermann felügyelő Zólyom. — Varga Antal gazdálkodó Temesvár. — P. Ija Nándor tisztviselő Nagyszombat. — Inokay Tihámér birtokos Versec. — Hartmann Izidor főmérnök Budapest. — Sebő Hermann kereskedő Nagyvárad. — Dr. Klein Gyula orvos Esztergom. — Schlesinger Mór főkönyvelő Törökbecse. — Kemény Ignác joghallgató Budapest. — Székely Kálmán joghallgató Budapest. — Grünwald Izsó raktárnok Temesvár. — Kemény Ferenc báró Pancsova. — Bródy Sándor és neje Törökszentmiklós. — Lovas Ede lókereskedő Szeged. — Stern Soma vállalkozó Zombor. — Hajdu Minaly ügyvéd jelölt Temesvár. — Barta Kálmán magánhivatalnok Maroszállás. — Brényócski József gazdálkodó Lugos. — Csonka József utbiztos Szatmár. — Ligeti Alfréd ékeszerész Budapest. — Markovits Károly festő Kunfélegyháza. — Guttmann Soma utazó Budapest. — Hajdu Zeigmond utazó Budapest. — Erdősi József utazó Budapest. — Singer Béla utazó Budapest. — Spitzer Soma utazó Budapest. — Ungár Mór utazó Budapest. — Fuchs Samu utazó Budapest. — Kiss Zeigmond utazó Budapest. — Wolf ram Izidor utazó Budapest. — Bruner Gyula utazó Bécs. — Vigner Dező utazó Bécs. — Reisinger Ferenc utazó Bécs. — Deutsch Ignác utazó Bécs. — Gubics L. utazó Bécs. — Löwenheim Lajos utazó Bécs. — Hartmann Armin utazó Bécs. — Menkess Herman utazó Bécs. — Adelsberg Miksa utazó Bécs. — Herzfeld Izidor utazó Bécs. — Vofran János utazó Diószegh. — Janda Ferenc utazó Brünn.

Központi szálloda Jekey Ernő huszárezredes Cégied. — Klein Bódog főlaborvos Cégied. — Jescheia A. ajs. hadnagy Cégied. — Klein József kereskedő Bécs. — Förstel O. mérnök Berlin. — Stern Ignác ügynök Temesvár. — Neuman Felix gyáros Bécs. — Reehardt Emi gyáros Bécs. — Barna Mór felügyelő Budapest. — Kovács Viktor utazó Budapest. — Herabál Artur utazó Berlin. — Bardasch Lajos főhadbíró Vicenza. — Návay Gyula bányatanácsos Budapest. — Zobel Lajos miniszteri főtanácsos Budapest. — Splényi Ernő min. titkár Budapest. — Klein Hugó utazó Budapest. — Liszka Károly becső Budapest. — Rauscher Béla mérnök Szék-szék-hegyvár. — Dr. Lehrer Péter min. osztálytanácsos Kolozsvár. — Schwarz János kereskedő Lippa. — Leidenfrost N. orsz. képviselő Budapest. — Löwy Oszkar utazó Budapest. — Rauscher Béla magánzó Budapest. — Glück Adolf utazó Budapest. — Loskay Gábor tábornok Budapest.

Vas szálloda. Ranker József utazó Budapest. — Strasser Emil utazó Budapest. — Póhm Henrik utazó Bécs. — Hay Adolf utazó Bécs. — Pesch Mór utazó Orosháza. — Hoffer Sándor utazó Bécs. — Krausz Emil utazó Budapest. — Csura István utazó Budapest. — Nauburger József utazó Bécs. — Glück József utazó Budapest. — Rözner Andor utazó Bécs. — Alfondri Gyula utazó Temesvár. — Pollák József utazó Budapest. — Bidermann Miksa utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Jeszenszky Frigyes városi jegyző Szarvas. — Krupka Adolf utazó Bécs. — Leokoss Pál tisztviselő Borosbényes. — Kettner József vendéglős Borosbényes. — Pandl Adám utazó Temesvár. — Slinger Adolf bőrkereskedő Nagyvárad. — Magier Traján lelkész Szatmár. — Herceg Lajos tisztviselő Övences. — Szilágyi Gyula tisztviselő Mezőhegyes. — Vittmann György birtokos Beck. — Hegedűs József óras Teschen. — Barna

E-mé-jegyző S monfalva — Klnszky Iván jegyző Butyia — R ichenberg Izidor szállító Su koj. — Sagi Gyula utazó Bécs — Ungar Mór utazó Budapest.

szilárd és folyékony
eg-féle Szappan
arin.
a bőrre fehérítő és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg Glycerin-szappan beválik úgy a felnőtteknél mint a legkisebb életkorban lévőknél, mint a legelőnyösebb tisztító eszköz. A leghíresebb szaktekintélyek mint dr. Hebra, Schauta, Frühwald, Breus Gusztáv és Károly, Schandlbauer stb. tanácsok által használták.

3761

A háziasszony gondoskodásán mulik a család boldogságai

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

Kathreiner előállítási módszere révén kellenes ízű, az egészséget előmozdító és olcsó, ez által a legmegbecsülhetetlenebb előnyöket nyújtja minden háztartásnak!

Minden vásárlásnál hangsúlyozzuk kifejezetten a Kathreiner nevet és csak eredeti csomagokat kérjünk Kneipp-páter védjeggyel.

NYILTTER.*

Özv. Bója Imréné szül. Molnár Klára a magy. egy. az elhottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen szomorodott szívvel jelenthetően férjének, illetve édesanyjának, apjának, nagytanyának, sógorjának és rokonainak.

BÓJA IMRE

10-20 évi október hó 25-én reggel 4 órakor életének 61-ik évében boldog házasságának 37-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult halotti földi maradványai 10-20 évi október hó 26-án délután 8 órakor fognak György utca 87. számú gyászszobából a felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmisét az elhunyt lelki üdvéért I. hó 27-én d. e. fog a Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

Aldás és béke lengjen porai felett!

Arad, 1906 október hó 25-én.

Eteleka, Rozika férj. Erdélyi Antalné	Erdélyi Sándorka, Feri. Tóni, Stefike, Miklós unokái.
Mariska, Imre, Lajos, Juliska, Béla, gyermekek.	Hadady Sándor sógora.
Özv. Medgyes Istvánné nővére.	Hadady Sándorné Molnár Róza sógoróné.
Erdélyi Antal veje.	

Limbeck János és fia
első magy. kir. szab. érekeporos-gyára és temetésrendező intézetéből.
Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Allottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják, a forrón szeretett és felejtetlen jó édesanya, nagymama, anyós, nagynéni és rokon

Özv. Neidenbach Jánosné
szül. Schnur Katalinnak,

10-20 évi október hó 24-én, este 8 órakor, életének 89-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai október hó 26-án, délután 3 órakor fognak Rávy utca 2. számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért október hó 30-án délután 8 órakor fog a főt. Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1906. október 25.

Neidenbach Emília, Neidenbach Cecília, Robitschek Gyuláné szül. Neidenbach Klementin, Várnai Lajosné szül. Neidenbach Amália, gyermekei.	Neidenbach József és neje szül. Heitschek Antónia, Hilyer Mihályne szül. Neidenbach Vilma, Neidenbach Katica, Neidenbach Ödön, Neidenbach Sándor, Scholtz Ernőné szül. Neidenbach Anna, Neidenbach Emil, unokahugai és öccsei.
Robitschek Gyula, Várnai Lajos, vejei.	
Ifj. R. Robitschek Gyula, Jasper Allahna, Jasper Emília, unokái.	2705

Limbeck János és fia
első magy. kir. szab. érekeporos-gyára és temetésrendező intézetéből.
Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Jasper Allahna és Emília a maguk, valamint számos rokon és ismerős nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtetlen jó anyjának, testvérén, sógoron és rokonainak.

Özv. Jasper Frigyesné
szül. Neidenbach Laurának,

10-20 évi október hó 24-én, éjjel 1/2 12 órakor, életének 62-ik évében, rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét.

A boldogult földi maradványai október hó 26-án, d. e. 3 órakor fognak Deák Ferenc utca 84. számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tételni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért október hó 30-án, d. e. 8 órakor fog a főt. Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatattatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1906 október hó 25-én.

Várnai Lajosné szül. Neidenbach Amália, Robitschek Gyuláné szül. Neidenbach Klementin, Neidenbach Emília, Neidenbach Cecília, testvérei.	Özv. Veborné szül. Jasper Allahna, Jasper Viktor, Várnai Lajos, Robitschek Gyula, sógoroné és sógorai.
Ifj. Robitschek Gyula, Neidenbach József és családja, unokatestvérei és hugai	

206

NAPIRENDELÉS

Október 26. Péntek Róm. kath. naptár: Dömötör. — Protestáns naptár: Dömötör. — Görög-keleti naptár (október 13.): Kárp. — A nap két óra 35 perckor, nyugszik 4 óra 5 perckor.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, semmi vagy kevés csapadék.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézetét (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Ödön délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Október 26. Az aradi kereskedelmi- és iparkamara rendkívüli közgyűlése délután 2 órakor.

Angol öltöny szöveteket
 A kizárólagos posztó gyári raktárban
 35% megtakarítással
 árúsítunk.

Leichner és Fleischer
 Arad, Szabadság-tér 17.
 Fiuk részére maradékok kaphatók.

BORHEGYI BORVIZ

Forráskezelőség: Barót. Vasútállomás: Agostonfalva.
 Kapható mindenütt.

Sziklából fakadó természetes ásványvíz
 Üdít és gyógyít. 2717

Főképviselet:
Stern Sándornál Aradon.

2381

17891—1906. kú. sz.

Hirdetmény.

A 27296/645—1902. számú közgyűlési határozat alapján közhírré teszem, hogy az Aradon üzlettel és állandó lakással nem bíró és nem magyar honos vas és porcelán kereskedők országos vásárok alkalmával csak a Ferenc-téren telepedhetnek le és csak sátrakban árulhatnak.

Arad, 1906. évi október hó 23.

Sariot Domokos,
 főkapitány.

JÓKAI MÓR ÖSSZES MUNKÁI
 100 kötet
 Nemzeti kiadás.

MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA

KÉPES NAGY VILÁGTÖRTÉNET
GRÁTZ: ZSIDÓK TÖRTÉNETE

és más új nagyobb és kisebb munkák

antiquarice
 kaphatók

Teljes könyvtárakat egyletek részére előnyös feltétellel szállítunk.

2371

Ingusz I. és fia

könyvkereskedése Aradon.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a folyó évi őszi országos vásár november hó 2-án kezdődik s öt napon át, azaz 1906. évi november hó 6-ig bezárólag tart.

Aradon, 1906. évi október hó 4-én

A városi tanács.

Eladó!

Simonyi-utca 6. számú

h á z

szabadkézből eladó.

A ház 4 szoba, mellékhelyiségek és kertből áll. Értekezhetni **Wéger Béla** vendéglősnél, Ujszent-Anna. 2697

Legolcsóbb, legjobb
 bevásárlási forrás

háztartási szükségletek
 fedezésére.

A J Á N I J U K:

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése 258

ARADON.

Üzlet-megnyitás.

Angol uri szabászati műhelyünket

ENGEL és SCHEER
 uri szabók.

Legszolidabb kiszolgálás.

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz. a. (Aradi Elő Takarékpénztár épületben) megnyitottuk. 2644
 Magyar és angol szövetek, s e szakbeli divat-ujdonságok nagy választékban.

Garai Károly

hentes üzlete

Aradon, Boczkó-u. 2. sz. (Hattérrel szemben.)

Van szerencsém a n. 6. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy téli szalonmát és tiszta sertés zsírt nagy készlet miatt tetemes áron leszállítottam és adom a téli szalonmának kilóját 72 kr. és tiszta l-sőrendű sertés zsírt 76 kr-ával friss sertés hus 72 és 76 kr. és minden hentes árut a 2693

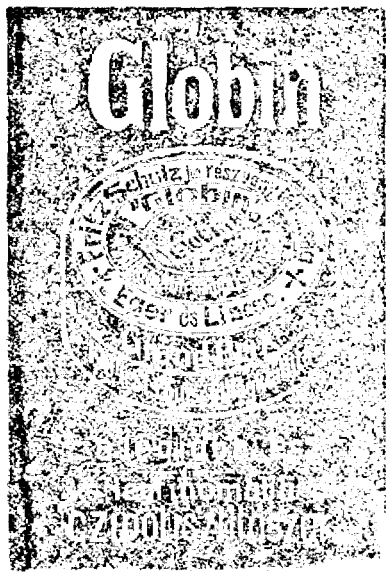
legjutányosabb árban számítom.

Kereskedők és vendéglősök nagyobb vételnél árengedményben részesülnek.

Szíves pártfogásukat kérem tisztelettel

GARAI KÁROLY,

hentes üzlete Boczkó-utca 2. szám.

Telefon 337.

SCHVEFFER EDE

virágcsarnoka

Arad, (Andrassy tér minorita palota)

Halottak

napjára.

Ajánlja díszes kivitelű koszorúkat a legjutányosabb árakban. Ugyiszintén csokrok, asztali díszek szűkség esetén 2 óra alatt készíttetnek.

2619

1889—1906. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajó az 1881. évi LX. t. cikk 102. § a értelmében ezennel közönségre teszi, hogy az aradi kir. járásb. rész 1905. V. 2689/7. számú végzése által Arad sz. kir. város közönségére végrehajtatók javára, Eötvös Gáz aradi lakos ellen 372 kor. 80 fillér tőke és járulékal erejéig elrendelt ki-elégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1856 koronára becsült fölüléptmények, tehének és butorokból álló ingóságok nyílvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Sörházi fődeken levő tanyán leendő eszközésére 1906. évi november hó 5. napjának délelőtt 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. § ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1906. évi október hó 21. napján.

Györffy Arnold,
bírói végrehajó.

KORÉNY JÓZSEF

templom, cimer és
cimfestő műterme

Arad, Zrinyi-utca 1. szám,

(Takarékpénztár épület.)

Jutányos árak mellett készít bármely stilben és kivitelben

templomfestést, cimereket, cimtáblákat,

valamint

2507

arczképeket

ugy fénykép mint természet után.

Jó házból való fin tanulónak felvétetik.

Poloska elpusztítására a legjobb és leghatásosabb szer a

PHENOLSAV.

A butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

Tyúkszem ellen

legkiválóbb szer a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Hatása oly frappáns, hogy mindenkit bámulatba ejt.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Minden fogfájást azonnal megszüntet a Hajós-féle fogcsep.

Ara 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél: 3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvagyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Gummi American „Never“
a legjobb és legkellenezőbb óvszer.

Egyedüli raktár: Hajós Árpád gyógyszer-tára, Arad, Andrassy-tér 22. sz.

6 darab
egy eredeti
fémdobozban
2 kor.

Modern lakás kiadó!

A most épült emeletes házban,
Flórián-u. 6/c. számú házban
egy 3 szobás előszobával és egy 4 szobás előszobával és mellékhelyiségeivel kiadó!

Bővebbet Brunner Balánál Arad, Szabadság-ár. 2668

Foraktár Aradon: 3689
Földes Kelemen gyógytárában.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbítottatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beül

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 374

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismeretseg híján

házasújsra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellésre,
kertészre,kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

AKI

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

mindezeket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán ér célt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetési

rovatát használja.

Butorozott utcza szoba

november 1-től kiadó. Wesselényi
utca 50 szám alatt 2713

Kiadó

egy csinosan butorozott kényelmes
szoba, külön bejárat. Balváros,
Szent László-utca 5. — Bővebbet
ugyanott. 2656

Képes levelező lapokon

felvételek sz. aradi színészek és
színésznőkről (Nyáray, Faludy Ron-
tai) darabonként 20 fillérért kap-
ható Ingusz I. és Fia könyv-
kereskedésben Aradon, Weltzer
János-utca. 285

2 szoba butor

és konyha berendezés, teljesen új,
eluta á: miatt o csón eladó, Rad-
nai-ut 23 2701

Eladó:

jutányos áron 300 Hl. kovaszinczi
hegyi új fehér bor. Kívánatra a bor
pinczémben esetleg 1907. május
elséjéig is maradhat. Ö. v. Dr. Pat-
rán Jánosné Arad, Lázár Vilmos-
utca 4. sz. 2707

Eladó házak

Erz ébat és Maros-utca sarok-telek
és ház és ugyazinte Ferdinánd ut-
czai 8 számú ház kedvező feltéte-
lek mellett eladók. 2720

Kiadó

a Vörösmarthy utca 3 sz. házban
egy nagy 2391

utcza lakás

mellékhelyiségekkel a II eme-
leten, továbbá egy első emeleti
udvari lakás és a hátsó udvaron

egy lakatos műhely

helyiség

1906. november 1-től.

Bővebbet a gondnoknál
6. szám alatt, a házban.

Gabona-üzletemben

azonnali belépésre

keresek

egy megbízható

raktárnokot,

ki a bevásárlást is érti és aki
már hasonló minőségben al-
kalmazva volt, előnyben ré-
szesül. 2704

Weisz Adolf,

UJ-ARAD.

4 pár czipő

csak 5 korona 50 fillér

nevetséges áron kapható óriási mennyi-
ségben történt bevásárlás folytán, míg a
készlet tart, 1 pár férfi czipő, 1 pár női
czipő barna vagy fekete bőrből, fűzős,
erős szegezett talppal, legújabb szabásu,
továbbá 1 pár férfi és 1 pár divatos női
czipő, könnyű bőrből, a legegészségesebb ki-
állításu s mind a 4 pár csak 5 kor. 50
fillérért kapható.Megrendelésnél elegendő a hosszúság meg-
adása. A megrendelés utánvét mellett

A. Gelb, czipőnagyáruháza

Krakkau No. 115. küldendő.

Kicszerelés vagy a pénz visszaküldése esz-
közöltetik, miáltal a kár teljesen kivan-
zárvá. 2702

Hajdu tea

mell- és tüdőbetegeknek
számtalan esetben kipró-
bált szer.Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut,
fekedtség, számarhu-
rut, elnyálkásodás, min-
den mellbaj, a légső,
a tüdő, a gége hurutos
megbetegedései, légzé-
si nehézségek, szük-
mellúség, asthma stb.
ellen.

Ára 50 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kálmán

gyógyszerésznél. 3871

Már megnyílt!

MEISL és ADLER

uri divat, kalap és fehérnemű üzlete

ARAD, Andrássy-tér 14. sz.

(VOJTEK és WEISZ cég mellett.)

Nyakkendőkből óriási választék!

2618

Már megnyílt!